

СЛОВО ЛАПОВУ

Лист за библиотекарство, књижевност, културу и завичајност,
година IV, број 16, септембар 2024.

САДРЖАЈ

ТЕМА БРОЈА

Како сместити камилу у иглене уши - 1. и 2. страна

ДНЕВНИК ЈЕДНОГ БИБЛИОТЕКАРА

Уметност као универзални лек - 2. страна

Хероине нашег глумишта - 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, и 11. страна

НА КОРЗОУ КРОЗ ВЕКОВЕ

Уз писак локомотиве - 12. и 13. страна

КУЛТУРНА ДЕШАВАЊА

Културно лето у Лапову - 14. и 15. страна

Град музеј железнице 2024 - 16. страна

И дође јесен 2024 - 17. страна

ЛОКАЛНА САМОУПРАВА

Плодоносни јул 2024 - 18. страна

Подела награда најуспешнијим ученицима - 19. страна

Михољски сусрети села у Лапову - 19. и 20. страна

У духу усвојене стратегије за младе - 21. страна

ОБЕЛЕЖАВАЊЕ ЗНАЧАЈНИХ ДАТУМА

Дан библиотеке - 22. и 23. страна

СПОРТ

3Х3 баскет турнир - 23. страна

Турнир у малом фудбалу - 24. страна

Данијела Вулићевић

КАКО СМЕСТИТИ КАМИЛУ У ИГЛЕНЕ УШИ

Други део

ТЕМА БРОЈА

У претходном броју сам у овој рубрици написала да су библиотеке и библиотекарски ту да сваком члану друштвене заједнице омогуће приступ свеколиком знању презентованом кроз различите библиотечке јединице или развејаном по виртуелном свету. А колико год се трудили и радили на личној едукацији, остаје непредвидиво шта ће статистички извештаји показати.

У Општинској библиотеци „Слово“ чланарина је бесплатна. Набавка монографских публикација је континуирана и прати књигу дезитерата.

Набављамо актуелне и награђене наслове и довољно примерака лектире за основну и средњу школу, као и стручне публикације на основу интересовања корисника, дакле углавном књиге из области историје, популарне психологије, медицине и пољопривреде.

Резултат такве набавне политике и чињенице да је коришћење публикација бесплатно, довело је до импозантног чланства у односу на број становника у Лапову, а шта се највише позајмљује, видљиво је у наведеној табели.

Према COBISS статистици, најчитаније књиге за децу и младе у 2023. години су

поред сликовница о животињском свету, годишњим добима и занимањима, стрип *Наруто*, *О дугмету и срећи* Јасминке Петровић, *Хајдуци* Бранислава Нушића, *Прича из мрављег света* Добрице Ерића, *Леси се враћа кући* Ерика Најта, као и *Бажке браће Грим* и *Андресенове бајке*.

Када су позајмљиване књиге за одрасле у питању, статистика о најчитанијим изгледа овако:

Лусинда Рајли: *Мала Италијанка*

Тес Геритсен: *Последњи преживели*

Лусинда Рајли: *Атлас*

Дона Тарт: *Чешљугар*

Добрица Ћосић: *Време смрти, први део*

Бранислав Јанковић: *Ветрови зла*

Самуел Бјерк: *Дечак који је волео јелене*

Лина Бенгтсдотер: *У мраку*

Самуел Бјерк: *Анђео у шуми*

Фредерик Бакман: *Победници*

Зашто је на листи за одрасле само једно дело домаће књижевности и можемо ли на неки начин подићи статистику читања класика или дела која су драгоценија од трилера и породичних сага, више није приоритет у нашој мисији.

Између објављивања два броја „Слова о Лапову“ у којима се нашао овај текст, догодило се нешто што ће, уколико се реализује, пореметити читав концепт остваривања библиотечке делатности у Србији.

На адресе библиотека широм Србије стигао је допис Организације за остваривање репрограмских права из Београда у којем стоји:

„ООРП је организација која колективно остварује права међу којима је и право на

СТАТИСТИЧКИ ИЗВЕШТАЈ КОРИШЋЕЊА МОНОГРАФСКИХ ПУБЛИКАЦИЈА ИЗ КЊИЖЕВНОСТИ

година	преведена књижевност	домаћа књижевност	књиге за децу
2019	3926	1645	2676
2020	1307	3510	2072
2021	1310	3163	1618
2022	1726	3483	2825
2023	4191	3185	4480

послугу. Послуга је право аутора да од библиотека траже правичну накнаду јер се њихова ауторска дела дају на коришћење, у овом случају библиотеке својим корисницима (право на послугу не утиче на тираж, за који су везани њихови хонорари). Ово право остварују аутори у свим државама ЕУ, оним ван, али и на другим континентима... Тарифа ООРП је донета дана 4. 3. 2024. и објављена је у Службеном гласнику број 50 од 7. 6. 2024.

Данијела Вулићевић

УМЕТНОСТ КАО УНИВЕРЗАЛНИ ЛЕК

Други део

„Достигли смо страшан несклад, неравнотежу, између материјалног и духовног развоја“

Андреј Тарковски

Једна од омиљених монографских публикација свих филмофила који користе фонд Општинске библиотеке “Слово” је књига *1001 филм који мораш да видиш пре него што умреш* која говори о најбољим, култним филмовима. Садржајем обухвата више од једног века света кинематографије. Својеврсни је водич рађен у енциклопедијском маниру, окренут историји кинематографије са мноштвом чињеница о филмовима који су по мишљењу тима америчких и енглеских филмских критичара посебни. Препуна је фотографија и плаката филмских остварења. Читалац у њој може пронаћи предлог за квалитетно филмско вече и да се едукује из области филмске уметности.

1001 филм који мораш да видиш пре него што умреш је у оригиналу објављен у Лондону 2003. Уредник ове књиге је

Претходно је Завод за интелектуалну својину Србије донео решење којим се потврђује да је Тарифа ООРП донета у складу са законом.“

Иначе висина накнаде на послугу са репертоара ООРП, износи 15 динара по издатом примерку ауторског дела од стране јавне библиотеке и примењиваће се од 1. јануара 2025.

Готово никако камила из наслова неће стати у иглене уши.

Стивен Џеј Шнајдер, а публикација се сваке године објављује у новом допуњеном издању.

ИК „Филип Вишњић“ из Београда је књигу објавила на српском језику 2008, уз додатак неких домаћих филмова. Значајно је напоменути да су се *Мистерије организма Душана Макавејева* и *Подземље Емира Кустурице* већ нашле у првом издању књиге.

За мене као читаоца, значајно је што наша библиотека поседује два примерка ове публикације, тако да један увек стоји на полици изнад мог радног стола и умирује ме у стрепњи да нећу стићи да погледам све оно што сам пропустила док не умрем.

За мене као библиотекара једна од најважнијих мисија је створити повољне прилике корисницима да се духовно развијају.

Ишчекујући са нестрпљењем текст Стевана Стефановића о српским глумицама, након одличног текста о српским глумцима који смо објавили у прошлом броју нашег листа, срећним стицајем околности била сам у прилици да погледам *Борбину* изложбу „Бата у 90 слика“ у параћинском Културном центру, уприличену поводом 90 година од рођења Велимира Бате Живојиновића.

Изложбу је уредила Елена Стојановић из *Борбине* архиве фотографија.

Читајте добре књиге. Гледајте добре филмове. Посећујте добре изложбе.

Стеван Стефановић

ХЕРОИНЕ НАШЕГ ГЛУМИШТА

Имам кћи, жену, мајку, сестру, растао сам са две баке...

И из тог мог личног, скромног, животног искуства могу рећи да је за мене осми март дан који понижава жене.

Наиме, сваки дан треба посветити женама, а не само осми март, један дан у години.

У то име, данас нећу говорити о правима жена, нити о мојој теорији да су данас жене далеко угроженије и далеко са мањим правима у односу на жене са почетка века...

Данас ћу говорити о Великим Српским Глумицама, уметницама које су оставиле траг у нашем свету, и тако нас задужиле.

Док гледамо филмове или позоришне представе, готово и да не примећујемо колико више има мушких ликова него женских, и на великом платну и на даскама које живот значе...

Недавно је урађена анализа у вези са холивудским филмовима која је показала да жене имају много мање текста него мушкарци. Просечно, мушкарци на филму изговоре два и по пута више речи од жена. Такође, анализом првих десет филмова са листе Академије, установљено је када би се из филмова потпуно уклонили женски ликови, да би се радња променила веома мало или да промена не би било уопште (реч је о филмовима *Грађанин Кејн*, *Кум*, *Разјарени бик*, *Таксиста*, *Шиндлерова листа*, *Зелена миља*...)

Штавише, можемо закључити да је глумачки позив једно од занимања у којима су жене најпотцењеније.

У Холивуду, за глумице средњих година готово и да нема посла, јер једноставно нема их у сценаријима. Пише се за младе и атрактивне глумице или за жене у старијим годинама... Роџер Мур је једном

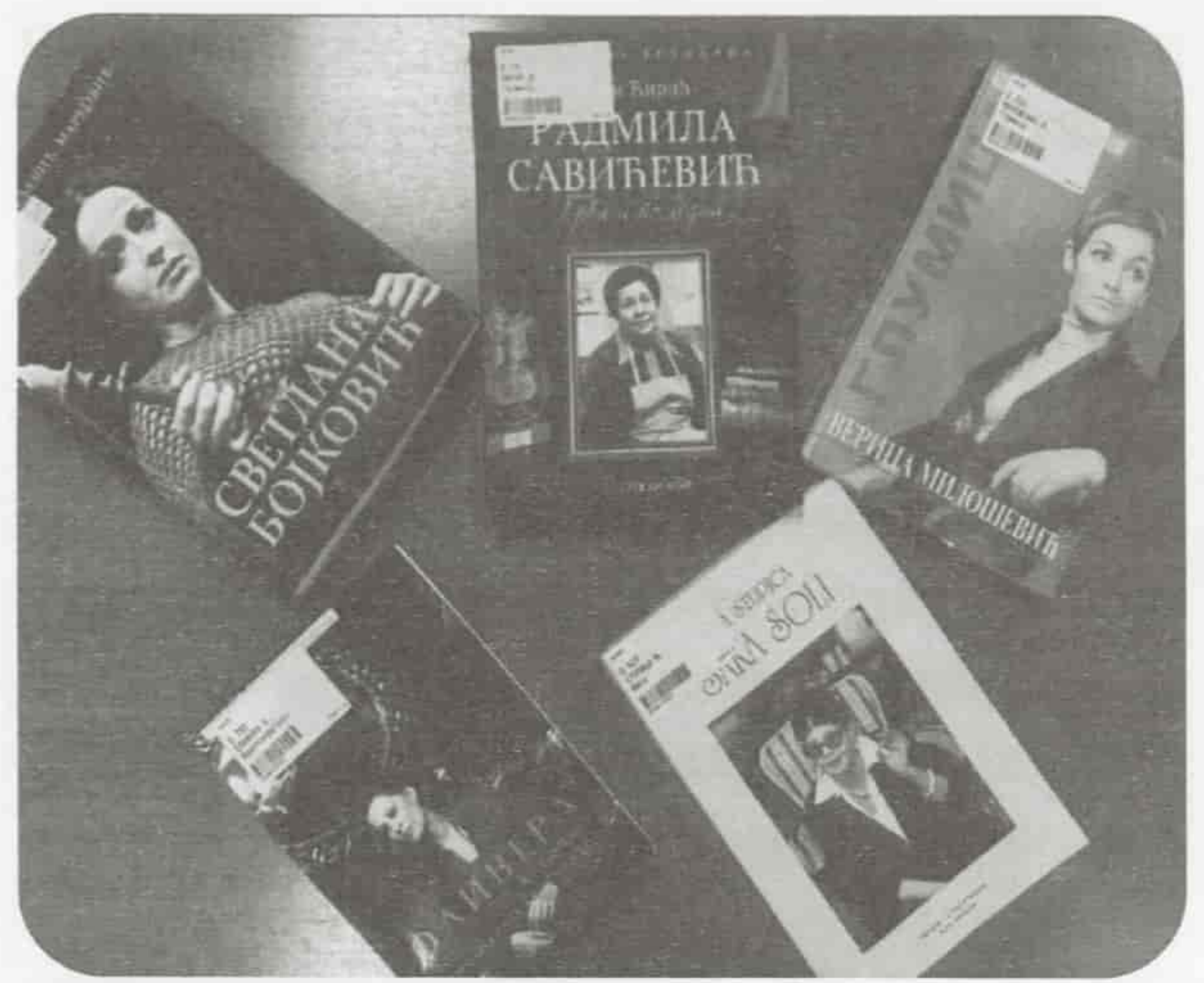

Фото: Анђела Станојевић

приликом изјавио да је дефинитивно одустао од улоге Џејмса Бонда јер су му партнерке на сету могле по годинама бити и унуке. Он је тада увелико био у педесетим, а Бондове девојке су често имале и испод двадесет...

Данас ћу, дакле, говорити о десетак глумица који су, по мом мишљењу, обележиле првих стотину година српског филма:

За десето место, ове моје скромне листе предлажем Доли Бел, Љиљану Благојевић...

Љиљана још као студент глуме игра у филму *Бошко Буха* и *Живот је леп*, и у серији *Салаш у Малом Риту*, а прву главну улогу остварила је у првом филму Емира Кустурице: *Сјећаш ли се Доли Бел*. Овај филм је награђен Златним лавом на фестивалу у Венецији. Кустурица је својим првим филмом направио синтезу прашке филмске академије коју је управо завршио и италијанске школе реализма, коју најбоље репрезентује Фелини.

Након *Доли Бел* глуми у још педесетак филмова. Добитник је готово свих награда које се додељују за улоге на филму, телевизији и позоришту, њих седамнаест...

Одмах после *Доли Бел*, током осамдесетих, остварила је још тридесет улога на филму и телевизији, најупечатљивија је била као докторка Ана у серији *Докторка на селу*. Снимала је са музича-

рем и певачем Томом Здравковићем, који је писао музику за серију и одиграо епизодну улогу. Тома је, фасциниран младом глумицом, написао своју најлепшу песму: *За Љиљану*.

Дакле, Љиљана из песме Томе Здравковића није жена измишљеног доктора из Бјелогрлићевог филма, већ права жива жена - Љиљана Благојевић. И сама ова чињеница, била је, бар за мене, довољна да са њом започнем ову листу.

У првој сезони **Бољег живота** глумила је Бранку, једну од главних женских улога у серији.

Деведесетих је играла краљицу Драгу Машин у телевизијској серији **Крај династије Обреновић**, као и у серији **Полицајац са Петловог брда**, за то време играла је преко шездесет улога у позоришту, у Чеховљевом **Галебу**, **Бенералу Милану Недићу**, **Неспоразуму** Камија, **Прљавим рукама** Жан Пол Сартра, **Ожалошћеној породици** Бранислава Нушића... 1996. постала је првакиња драме у Народном позоришту у Београду.

Током двехиљадитих игра поново у филму Емира Кустурице, овај пут у филму **Завет** из 2007, у серијама **Горки плодови**, **Будва на пјену од мора** и **Мирис кише на Балкану**...

За девето место ове моје скромне листе предлажем Вишњу са Ташмајдана, **Неду Арнерић**. Неда је била прва глумица тинејџ- звезда у бившој Југославији, са само тринаест година играла је у филму **Сан** који потписује Пуриша Ђорђевић 1966. године, а 1968. била је **Вишња на Ташмајдану** са шеснаест година.

Више пута је проглашавана најлепшом женом Југославије, у том периоду 1969. до 1974. игра у петнаест филмова, глуми Ирину у **Уклети смо**, **Ирина**, **Јагоду** у **Сутјесци**, **Неду** у позоришној представи **Образ уз образ**, **Јелену** у **Ужичкој републици**, и опет **Неду** у серији **Валтер брани Сарајево**, снимљеној на основу култног филма Хајрудина Крвавца.

У серији **Грлом у јагоде** глуми Снежану, игра епизодну улогу девојке без места

за преноћиште у филму Дејана Караклајића из 1977: **Љубавни живот Будимира Трајковића** и Анку у ТВ драми **Госпођа министарка** из 1978.

Данас је вероватно најпознатија као млада из најбољег југословенског филма **Ко то тамо пева**, Слободана Шијана, а по тексту Душана Ковачевића.

Током осамдесетих, играла је у серији **Приче из мајсторске радионице**, филмовима **Рад на одређено време** и **Мој тата на одређено време**, одиграла је улогу библиотекарке Оље Мирановски у ванвременском остварењу Горана Паскаљевића, а по сценарију Гордана Мухића **Варљиво лето 68**. Затим, глумила је и у филмовима: **Тајванска канаста**, играла рибарицу у **Боју на Косову** и попадију у филму **Времечуда**.

Током деведесетих одиграла је преко 400 пута секретарицу Марту у позоришној представи **Професионалац** Душана Ковачевића у Звездара театру. У **Метли без дршке** играла је Златкову маму, а у **Полицајцу са Петловог брда** једну од жена Љубише Самарџића, Наталију у **Три карте за Холивуд**, још и у филмовима **Оригинал фалсификата**, **Обрачун у казино кабареу**, **Пун месец над Београдом**, **Биће боље**, **Небеска удица**, **Точкови**...

Током двехиљадитих играла је у филмовима: **Наташа**, **Најбоље године**, **Неки нови клинци**, серији **Наша мала клиника**, филму **Није он такав** и **За краља и отаџбину**. Своју последњу улогу – Фриду, одиграла је у филму **Није све као што изгледа**.

Неда је била жена ванвременске лепоте и харизме. Пленила је лепотом, талентом и шармом. Обележила је читаву једну еру кинематографије српског и југословенског филма глумећи углавном фаталне жене и лепотице.

На осмом месту листе је **Ружица Сокић**, која је место на листи најбољих српских и југословенских глумица заслужила одигравши преко 180 улога у филмовима, ТВ филмовима, ТВ серијама, и

кратким филмовима... На оваквој филмографији завидели би јој и глумци јачег пола... Ружица је глумила још у својим раним двадесетим, односно у педесетим годинама прошлог века, у филму **Суботом увече**, ТВ филму **Лажа и паралажа** и **Новела од Станца**.

Шездесете јој доносе популарност широм Југославије, појављује се у филму **Звиждук у осам**, у култном остварењу југословенске кинематографије **Марш на Дрину**, у филму **Кад будем мртав и бео**, првом српском црноталасном филму, комедији **Бранка Человића: Боксери иду у рај**, у филму **Љубавни случај или трагедија службенице ПТТ-а Душана Макавејева**, ТВ филмовима **Народни посланик** и **Сумњиво лице**.

Током седамдесетих Ружицу смо гледали у филму **Развојни пут Боре Шнајдера**, у филму **Жута**, Владимира Тадеја, опет по сценарију Гордана Мићића који је на неки начин и обележио њену каријеру, односно одредио правац у којима ће се развијати њене наредне улоге. Играла је Миру у **Ужичкој републици**, наставницу у серији **Бабино унуче**, жену удовицу у **Чувару плаже у зимском периоду**, професорку географије и кондуктерку у филму **Није него**. Први пут била је Живка министарка у ТВ драми **Госпођа министарка** 1978.

Током осамдесетих је играла у серијама **Врућ ветар** и **Војници**, а 1982. године је први пут била Персида у **Тесној кожи I**, серији филмова које су, такође, обележиле њену каријеру. Тада глуми и у телевизијским адаптацијама Нушићевих драма, **Др** и **Мистер Долар**. Била је Кижина мајка у **Балу на води**, Ружа у **Жикиној династији**, глумица у филму **Већ виђено**, госпођа Петерсу **Роману о Лондону**, Госпава у **Чуду у Шаргану...**

Деведесете су такође биле плодне године за Ружицу Сокић. Током ратова за југословенско наслеђе, инфлација и санкција, телевизијска и филмска продукција у Србији стагнирале су у односу на осамдесете.

Више нисмо имали државу која би била у стању да сними филмове који продукцијски изгледају као бродвејски филмови, попут филма **Љубав и мода**, или ратне спектакле попут **Сутјеске**, **Марша на Дрину**, **Битке на Неретви**, или акционог спектакла какви су били **Отписани**. Деведесетих су снимани јефтинији филмови и ТВ серије, у којима је опет, парадоксално, дошла до изражаја сва раскош талената нашег народа, уметничког, талената глумаца, редитеља, сценариста...

Тако је снимљена и серија која је обележила деведесете, серија сценаристе и писца Сенише Павића - **Срећни људи**, на коју ћу се у овом тексту враћати бар неколико пута.

Ружица Сокић је у **Срећним људима** играла Велиборку, Вецу са Ранча проклетих са муштиклом у руци, муштиклом коју будући да је непушач, никада није заиста користила.

Још, глумила је у филму **Пун месец над Београдом**, **Танго аргентино**, **Тамна је ноћ**, **Оригинал фалсификата**, у серијама **Полицајац са Петловог брда**, **Горе Доле**, ТВ драмама **Покојник** и **Покондиренатиква...**

Током две хиљадитих игра у филму **Зона Замфирова**, ТВ серијама **Јелена**, **Љубав**, **навика**, **паника**, **Наша мала клиника**, **Горки плодови**, **Куку Васа**, те у Шотриним **Грех њене маме** и **Непобедиво срце**. 2014. игра у последњем, никад завршеном наставку **Тесне коже 5**, коју је снимала продукција без учествовања Павића а са свим ликовима и глумцима из оригиналне **Тесне коже**, на супрот **Белој лађи** која се снимала и емитовала у исто време. Међутим, због финансијских проблема, снимање је прекинуто, након само двадесетак дана, и никад није настављено због смрти глумца Николе Симића.

Своју последњу филмску ролу Ружица Сокић је одиграла у филму Сенише Галића **Отворени кавез**.

Ружица је живела своје улоге, буквално,

у правом смислу речи. Живела је кроз филмске хероине, живела је на даскама. Толико уверљиво, да често и по својим сопственим речима није умела да раздвоји стварни живот од сцене...

Таква је то уметница била.

На седмом месту листе налази се **Оливера Марковић**.

Према анкети вечерњих новости, Оливера се налази на трећем месту највећих српских глумица двадесетог века. Више од сто пута појавила се на филму и готов педесет пута у ТВ серијама за шездесет година активне глумачке каријере.

1946. у копродукцији са Совјетима снимљен је филм *У планинама Југославије*, где игра своју прву епизодну улогу са непуним двадесет једном годином. У међувремену студирала је и историју уметности, а дипломирала је на Академији за позоришну уметност...

Осим глуме, Оливера је и певала, и то јако добро. Педесетих и шездесетих година, осим као глумица, била је популарна и као певачица руских романси... Пре улоге Банетове мајке у серији *Грлом у јагоде* из 1976, Оливера је већ одиграла преко седамдесет улога, главних и епизодних, у филмовима ТВ серијама и ТВ филмовима...

Такође, била је незаобилазна и осамдесетих, глуми у филму **Мајстори, мајстори, Петријин венац, Рад на одређено време, Идемо даље, Развод на одређено време, Последњи круг у Моници, Сабирни центар...**

Ипак, своје најзначајније улоге остварује у филму и серији **Балкан експрес**, где глуми тетку, у *Бољем животу* где глуми Бубу, ташту професора Терминатора, и у наставку: жену магистра Ђорђевића.

Деведесетих је управница дома у серији *Заборављени*, игра тетку у четвртој наставку **Тесне коже**, баку у филму **Тито и ја**, тетка Босу у **Булевару револуције**, и у **Полицајцу са Петловог брда**, Рахну у *Урнебесној трагедији*. Затим незаборавну комшиницу Ангелину у једној од најбољих српских серији **Отворена вра-**

та, па мајку мафијаша Озрена Солдатовића у **Срећним људима**.

Током две хиљадитих, појављује се опет у серији Сенише Павића **Породично благо**, као Листерова ташта, игра у серији **Сељаци**, филмовима: **Мртав ладан, Кордон, Мали свет**, те у серији **Кочаркаши**.

За то време одиграла је преко сто педесет улога у Београдском драмском позоришту, у представама **Лову на вештице**, Артура Милера, **Мајка храброст** Бертолта Брехта, **Мачка на усијаном лименом крову** Тенеси Вилијама, **Пигмалиону** Бернарда Шоа...

Њен син Горан Марковић (*Специјално васпитање, Национална класа, Мајстори, мајстори, Вариола вера, Сабирни центар, Тито и ја...*) посветио јој је филм *Турнеја*.

За шесто место листе предлагем глумицу коју сам без трунке кајања могао да поставим и на прво место, а да ми нико не замери, **Милену Дравић**, истинску хероину нашег филма.

Милена је рођена у Београду, на Дорћолу, преко пута Цркве Светог Александра невског. Ипак, први пут снима у Сарајеву. Словеначки редитељ Франтишеп Чап даје Милени улогу у свом филму **Врата остају отворена**, у продукцији Босна филма. Снимају током лета 1958, а филм је угледао светлост дана почетком 1959.

Већ 1962. снима филмове **Прекоброна** и **Козару**. Током шездесетих појавила се у готово четрдесет филмова, од којих је најупечатљивију ролу имала у партизанском спектаклу **Битка на Неретви**, Вељка Булајића, најскупљим филмом снимљеном у СФРЈ. Те 1969. био је номинован за Оскара, раме уз раме са Орсоном Велсом и Јулом Бринером.

Током седамдесетих снима серију **Образ уз образ**, заједно са својим трећим супругом Драганом Николићем, где су се у свакој од епизода као гости појављивале најпопуларније ТВ звезде Југосавије: Чкаља, Седморица младих, Ђорђе Бала-

шевић, Мија Алексић...

У филму **Љубавни живот Будимира Трајковића** први пут игра уз Љубишу Самарџића и овај тандем постаје најпопуларнији у југословенским, питким љубавним комедијама. Милена и Љубиша снимали су касније и **Рад на одређено време, Није лако с мушкарцима, Моја тата на одређено време, Развод на одређено време...**

Игра у филму **Живот је леп**, Лулу у **Повратку отписаних**, Борку у **Извињавамо се, много се извињавамо**, Наду у филму **Човек са четири ноге**, Мишелову жену у **Уни Мома Капора**, Велиславу у **Боју на Косову**.

Овде ми је важно да напоменем улогу учитељице коју је Милена Дравић остварила у ТВ серији за децу **Приче из Непричаве**, уз Зорана Радмиловића. Када данас људи говоре да живимо у кризи извођача, и да једноставно нема тако квалитетних глумаца као раније, је их подсетим на *Приче из Непричаве*. Замислите да данас текст у дечијем играном и образованом програму говоре двоје најпопуларнијих глумаца Милош Биковић и Слобода Мићаловић, као што су у серији *Приче из Непричаве* играли Милена и Зоран Радмиловић. Свакако би та дечија серија била најгледанија. Дакле, и данас има подједнако квалитетних глумаца, ми једноставно живимо у времену кризе аутора.

Током деведесетих Милена снима још једну предивну дечију серију, Милена је комшиница Душица са шненклама у **Метли без дршке**.

Деведесетих, и Драган и Милена, мање су снимали, будући да су били отворени противници режима Слободана Милошевића, опет, Милена глуми у серијалу филмова о Секули са Батом Живојиновићем и Радошем Бајићем, те у серији *Полицајац са Петловог брда*, и глуми епизодну улогу у филму **Буре барута**.

Током двехиљадитих, глуми у филмовима **Бумеранг** и **Небеска удица**, Ташану у **Зони Замфировој**, комшиницу у

серији *Мјешовити брак*, Ему у филмској адаптацији једне од најпопуларнијих дечијих књига **Аги и Ема**, поново се појављује у *Позоришту у кући*, овај пут као мајка Вукосава, те у серији *Луд, збуњен, нормалан*.

Игра директорицу банке у најдужој српској серији *Село гори а баба се чешља*, епизодну улогу тетка Славке у филму Срђана Драгојевића а по сценарију Душана Ковачевића: **Свети Георгије убија Аждаху**, и у ТВ серијама *Синђелићи*, *Шесто чуло* и *Комшије...*

Највише проблема сам имао на половини ове листе. Наиме, српска и југословенска кинематографија, позориште и филм, постојали су и пре Другог светског рата. Од многих српских предратних глумица желео сам да изаберем једну и поставим је симболично на половину ове листе.

Најпре сам сматрао да место на овој листи заслужује Љубинка Бобић, фамфатал, предратног Београда, жена коју су волели и Милош Црњански, и Влада Рибникар, директор Политике. Била је Марлен Дитрих и Мерлин Монро у једној жени. Гестапоу је у лице рекла да не жели да засмејава официре док њен народ гладује, те је читав рат провела у пуком сиромаштву. После рата играла је Нушићеву Госпођу министарку и била најбоље оцењена Живка министарка од стране позоришне критике до данас. Ипак, већина нас је се сећа као попадије Сиде из прве ТВ екранизације *Попа Ђуре и попа Спира*, Стевана Сремца, ког је сматрала за најбољег српског писца.

Место на овој листи заслужиле су и предратне хероине позоришта: Перса Павловић која је још 1880. глумила у Народном позоришту, а играла је и у првом српском играном филму: *Живот и дело бесмртног Вожда Карађорђа* из 1911. Чича Илије Стојановића, затим Теодора Арсеновић, пионир опере Народног позоришта и најпознатија предратна Коштана; Невенка Микулић, предратна позоришна глумица, коју памтимо по другој

попадији Перси из *Попа Ђуре и поп Спира* из 1957; Марица Поповић, која је играла у немом филму, комедији из 1923. *Качаци у Топчидеру*, или Олга Ивановић, коју памтимо као Снежану Николајевић у оригиналном *Позоришту у кући*.

Ипак, за пето место ове моје скромне листе предлажем најпознатију предра-тну српску глумицу и оригиналну Живку министарку, жену због које је Нушић и написао *Госпођу министарку*: Жанку Стокић...

Жанка је била жена трагичне, али и филмске судбине. Рано остаје без оца, мајка јој се брзо преудала, те Жанка са само 14 година одлучује да се уда и побегне од куће. Убрзо бежи и од мужа да би се придружила позоришној трупи. Муж ју је батинама вратио кући први пут, други пут већ није могао јер је Жанку заштитио глумац Александар Гавриловић касније њена велика љубав.

Жанка глуми већ 1902. године у позоришној представи *Брачне ноћи*. Од тада је одиграла стотине представа током пуних четрдесет година у позориштима широм Србије и Југославије, али и у Будимпешти, Бечу, Кракову, Прагу и Софији...

За то време, снимила је само један филм, неми филм *Грешници без греха* који је режирао Коста Новаковић 1930. године

Премијерно је играла за њу написану *Госпођу министарку* 25. маја 1929. године, и од тада до 1941. одиграла ју је преко две стотине пута. Пред извођење стоте представе *Госпође министарке* сам Нушић је писао Жанки: *Режими и кризе пролазе и могу се мењати, а Ви остајете министарка заувек...*

Време је проводила у кафани *Три шешира* у Скадарлији, живећи боемским животом, што је остављало велике последице на њено и овако крхко здравље. Током рата глумила је активно у пет глумачких трупа, али и на Радио Београду, где је учествовала у радио-емисијама које су ишле непосредно после објаве немачке ратне команде, због чега је после рата осуђена од стране партизанске власти.

Народни суд осудио је Жанку као злочинца, била је осуђена на осам година губитка националне части. Није јој био додељен бранилац чак ни по службеној дужности. Бранила се да је током рата у својим становима крила брата Моше Пијаде, београдског Јеврејина Самуила, али и самог Кочу Поповића, партизанског генерала и ратног хероја, што јој није помогло. Позивала се на то да и они сами могу да посведоче као и више десетина сведока који су са тим били упознати.

Одређено јој је да чисти улице. За Жанку се у највећој мери заузео Бојан Ступица, који је успео да издејствује код нових власти да се Жанки Стокић понуди посао у новоформираном Југословенском драмском позоришту. Међутим, чувши ове речи, да ће можда бити помилована, Жанкино велико срце и уметничка, нежна душа нису издржали, само након три дана, Жанка је умрла...

Народ је у великим поворкама испратио велику глумицу, њен скромни сандук на воловским колима био је прекривен цвећем, а река људи пратила је спровод од болнице до Топчидерског гробља....

Људи су чак и клечали на улици из поштовања према последњој дами предра-тног Београда...

Жанка још живи у нашој, ако смем тако да кажем, поп култури. Снимљена је ТВ драма, у којој Жанку Стокић глуми Светлана Бојковић 1991. године, у којој су описани суђење и последњи дани живота славне глумице.

Највише залагањем Мире Ступице од 2003. године глумицама се додељује награда за животно дело која се сматра најзначајнијом наградом за достигнућа на филму и позоришту која носи име Жанке Стокић.

2006. године одлуком Окружног суда у Београду, Жанка Стокић је рехабилитована. Суд је утврдио да као радник Народног позоришта, није била политички активна и да је казна на коју је била осуђена била донета политички и идеолошки.

За четврто место предлажем Миру Ступицу, чија се прича некако спонтано надовезује на причу о Жанки Стокић. Будући да је била сведок дешавања и неправедне осуде прве Госпође министарке, тада двадесет четворогодишња Мира се, по сопственим речима, заклекла да ће ту неправду кад тад исправити, што је симболично и урадила установивши Награду Жанка Стокић.

Мирослава Ступица је рођена као Тодоровић, иначе она је старија сестра глумцу Бори Тодоровићу и тетка Срђану Жики Тодоровићу. Мира 1941. почиње да ради у Народном позоришту. Играла је у преко педесет филмова и у преко две стотине позоришних представа, углавном у Народном и Југословенском драмском позоришту.

Сусрет са Бојаном Ступицом, свестраним уметником, архитектом по образовању, а позоришним редитељем по занимању, представља вероватно најважнији тренутак њене каријере. Бојан препознаје њен таленат и као управник позоришта (уметнички руководиоца) даје јој шансу у класичном репертоару, што Мира итекако користи. Глумила је у делима Бернарда Шоа, Нушића, Брехта, Пирандела, али и тада популарног Држића. Бојан и Мира били су у браку све до смрти Бојана Ступице 1970. године.

Као удовица Мира се поново удаје за политичара, Цвјетина Мијатовића који је у једном тренутку био и председник Председништва Југославије.

Богату филмску каријеру започела је филмом *Бакоња фра Брне* из 1951. а завршила је у филму *Турнеја Горана Марковића* из 2011. Мени најдража новија улога Мире Ступице је улога Кристине у серији *Отворена врата*.

До данас, међу колегама и филмским радницима Мира Ступица се сматра највећом српском и југословенском глумицом.

За треће место предлажем Светлану Бојковић.

Цеца дебитује 1967. у ТВ филму *Једног дана мој Јамеле* и активна је до данас,

снимила је преко седамдесет филмова и тешко је побројати најважније, овде ћу истаћи оне који су познатији савременој публици: *Пас који је волео возове*, *Вуковар једна прича*, *Птице које не полете*, *Буре барута*, *Зона Замфирова*, *Шејтанов ратник...*

Међутим, њену каријеру су више него филм обележиле серије. Игра у серијама: *Првокласни хаос*, *Куда иду дивље свиње*, *Наше приредбе*, *Велики проналазач*, *Димитрије Туцовић*, *Фрка*, *Отписани*, *Повратак отписаних*, *Полицајац са Петловог брда*, *Мјешовити брак*, *Позориште у кући*, *Горки плодови*, *Породично благо*, *Улица липа*, *Оно као љубав*, *Село гори, а баба се чешља*, *Луд, збуњен, нормалан*, *Синђелићи*, *Санта Марија де ла Салуте*, *Мочвара*, *Викенд са ћалетом*, *Породица*, *Јунаци нашег доба...* само да је одиграла у овим серијама, апсолутно би било довољно да буде позиционирана овако високо на листи, међутим Цеца Бојковић је одиграла две своје животне улоге у серијама *Синише Павића*, *Емилију Попадић* у *Бољем животу* и сестру *Антонију* у *Срећним људима*, опростите ГЛАВНУ сестру *Антонију* у *Срећним људима*.

Данас је погледајте у филму *Бољи живот*, који ће бити готово сигурно репризиран на неком од канала, како говори свом партнеру Марку Николићу, Гиги Моравцу, пред осмомартовски пут у Солун: *Путуј сам, вођо, са својим крвавим транспортом!*

Светлану Бојковић још увек идентификују са Емилијом Попадић, јер је Цеца буквално удахнула живот овом лику, међутим, улога сестре Антоније у *Срећним људима* сматра се ремек-делом домаћег глумишта.

Као што су Стеву Жигона пљували на улици када је играо мајора Кригера, тако није било човека у Србији који није мрзео сестру Антонију и навијао за њеног симпатичног зета.

Данас, Цеца је и политички и дру-

штвено активна, жена је која устаје на сваку неправду, и зато је и уметнички и животнузор свакој младој жени код нас.

За друго место ове листе предлажем Миру Бањац, најбољу новосадску глумицу...

Читајући сценарио за Балашевићев филм: *Као рани мраз*, Мира му је рекла: *Боле, али овде нема ништа за мене*. Балашевић јој је одговорио: *Мислим да има, ако се ти слажеш...* И предложио јој да игра – скелецију...

Тако у играној верзији приче о Васи Ладачком, у уводној сцени, Пеђу Бјелца (из Харија Потера) преко Дунава превози мушкобањасти скелеција: Мира Бањац...

Као што су Милену Дравић обележиле улоге са Љубишом Самарџићем, тако су Миру Бањац обележиле улоге супруге Данила Бате Стојковића.

Са Батом игра у филму **Чувар плаже у зимском периоду**, **Варљивом лету**, у **Балканском шпијуну** (улога Данице Чворовић сматра се, оценом филмске критике, најбољом женском улогом у српској кинематографији)...

Мира је шездесетих година играла у Српском народном позоришту у Новом Саду, седамдесетих глуми у преко четрдесет филмова, често је бриљирала и у епизодним улогама и та особина је прати и до данас. У серији **Камионџије** игра стрину Цану, те се појављује у **Позоришту у кући**. **Чувар плаже у зимском периоду**, где игра главну улогу јој доноси популарност широм Југославије.

Играјући уз Бату Стојковића, често се свађала са њим, будући да је Бата био тежак за сарадњу и перфекциониста. Ипак, сваки пут, дан после свађа, Бата се извињавао Мири, поклањао јој цвеће и бомбоњере и молио је да му опрости...

Играла је сервирку у филму **Мајстори**, **мајстори**, **Фиргину вереницу** у серији **Врућ ветар**, **мајку** у **Кустуричином Сјећаш ли се Доли Бел**, **Секретарицу** у **Човек са четири ноге**, **управницу нудистичке плаже** у **Лепоти порока**, **Иконију** у **Чуду** у **Шаргану**, **тетка Десу** у **Метли без дршке**, **Данкову мајку** у серији **Заборављени...**

Играла је уз најбоље српске глумце. У

Атељеу 212 глумила је са својим најбољим пријатељима: Миром Траиловић, Ташком Начићем, Ружицом Сокић, а највише са Зораном Радмиловићем.

За Радмиловића је говорила да је ван сцене био превише затворен у себе, док је на сцени пленио харизмом. Позоришну представу **Радован Трећи** одиграли су 299 пута, Мира је играла ћерку Радована Трећег, возача камиона... Јубиларна 250 представа снимљена је на ВХС касети, те је тако дошла до нас, ипак по речима саме Мира, ово није била ни близу њиховог најбољег извођења. И то је у ствари и драж позоришта, свака представа је јединствена и не може се поновити...

Са Зораном Радмиловићем је играла и у **Причама из мајсторске радионице**, где му је глумила супругу.

Деведесетих игра у хорор ТВ филму **Свето место**, у филму **Вуковар једна прича**, **Вељину мајку** у Драгојевићевом филму **Леп села лепо горе**, **кућну помоћницу Кају** у серији **Горе, доле** и **Нану Хокмету** у **Ножу...**

Током две хиљадитих глуми врачарицу Роску у серијама **Синише Павића** и главну улогу у спектаклу **Вратиће се роде**, где је маестрално одиграла бака Ружу. Појављује се у епизодним улогама у **Потери за срећком**, серијама **Стижу долари**, **Мјешовити брак**, **Љубав, навика паника**, **Синђелићи**, **Војна академија**, **Јагодићи**, **Адвокадо**, **Феликс**, а и у филмовима **Промени ме** и **Атомски здесна**.

Ове године игра у серији у продукцији ТВ Пинка **Закопанетајне...**

Фото: Архива библиотеке

Сада ћемо направити кратку паузу, пре него што предложим прво место. Исписаћу оно што се у енглеском говорном подрују зове: *honorable mention*, а што би у преводу на српски значило у част споменути. Реч је наравно, о оним глумицима који нису на листи, а било би их лепо поменути, а то су пре свих: Олга Одановић *Радио Милева*, бака из *Лета кад сам научила да летим* и Златана из *Село гори...* која је сада на свом глумачком врхунцу и од које тек очекујем велике улоге, Тању Бошковић, Секу Саблић, Аницу Добру, Бранку Катић, феноменалну Весну Тривалић, Слободу Мићаловић, Наташу Нинковић...

Најбоља српска и југословенска глумица је Радмила Савићевић.

Док за Цецу Бојковић, Љиљану Благојевић и посебно за Неду Арнерић можемо рећи да су у својим тридесетим годинама биле најлепше жене Југославије, фаталне лепотице и филмске заводнице, за Радмилу Савићевић можемо рећи да је и у својим тридесетим играла баке.

У оригиналном **Позоришту у кући** из 1972. глуми мајка Вуку, мајку главног јунака Рође, са само четрдесет и пет година, а Ђуза Стојиљковић, који јој игра сина, је само три године млађи од ње.

1961. се први пут појављује на филму, у филму *Миа и Микица*, где први пут игра уз Ђузу Стојиљковића.... У филму **Вишња са Ташмајдана** игра разредног старешну 1968. Игра у **Дипломцима**, **Камионцијама**, серији **Бабино унуче**, филму Горана Марковића Специјално васпитање, у серији *Врућ ветар* игра Шурдину бабу, баба Симку у *Докторки на селу*, појављује се у *Причама из Непричаве*, у филму *Давитељ против давитеља*, ТВ серији *Војници*, филмовима *Време чуда*, *Обрачун у Казино кабареу*, те секретарицу Гиге Моравца у *Бољем животу*.

Онда долази улога због које сам је ставио на прво место ове листе, улога баба Риске у серији **Срећни људи**. Рећи ћете

ми да има много бољих и упечатљивијих женских улога, Светлана Бојковић као Жанка Стокић или Мира Бањац као Даница Чворовић, можда...

У серији *Срећни људи*, Радмила Савићевић је постављена као Марлон Брандо.

Односно постављена је у серији на оно место, на коме је Марлон Брандо у филму *Кум*. Наш Марлон Брандо је жена, Радмила Савићевић, глумица и инстинска хероина наше кинематографије.

И то њено место у серији, потпуно прихватају сви остали глумци који су бардови нашег филма, пре свих Бата Живојиновић, али и Никола Симић, Тања Бошковић, Ђуза...

Баба Риска, током читаве серије само једном излази из куће. Она је у кући и аутор, Синиша Павић око ње поставља сцену, њој долази син, она га грли, и куне, снајка, она преврће очима и гунђа себи у браду док потеже ракију из чашице, унучићи, комшија Годзила Остојић, и на концу муж Аранђел, кога ће бар једном у свакој епизоди да дозове са *Аранђелеее...*

Риска пере судове, чисти, спрема ручак, меси – стварно меси, обратите пажњу, меси онако како су наше баке месиле, спрема крофне, и при том узвикује:

...И спремачица, и чистачица и клозетарка. Коју ће још функцију да ми доделе...?

Радмила се прославила играјући мале, обичне жене из комшилука, као у романима Достојевског, сусетке и баке, и ту њену генијалност израза искористио је Синиша Павић направивши савршени лик, баке и домаћице...

Фото: Архива библиотеке

Данијела Вулићевић

УЗ ПИСАК ЛОКОМОТИВЕ

НА КОРЗУ КРОЗ ВЕКОВЕ

Отићи, то је махнита носталгија у човеку, урођен нагон којем се једва одолева. Даљина вуче, вијугава путања вуче, море вуче, планина усисава. Вуче оно што волимо, вуче оно чега се бојимо.

Исидора Секулић

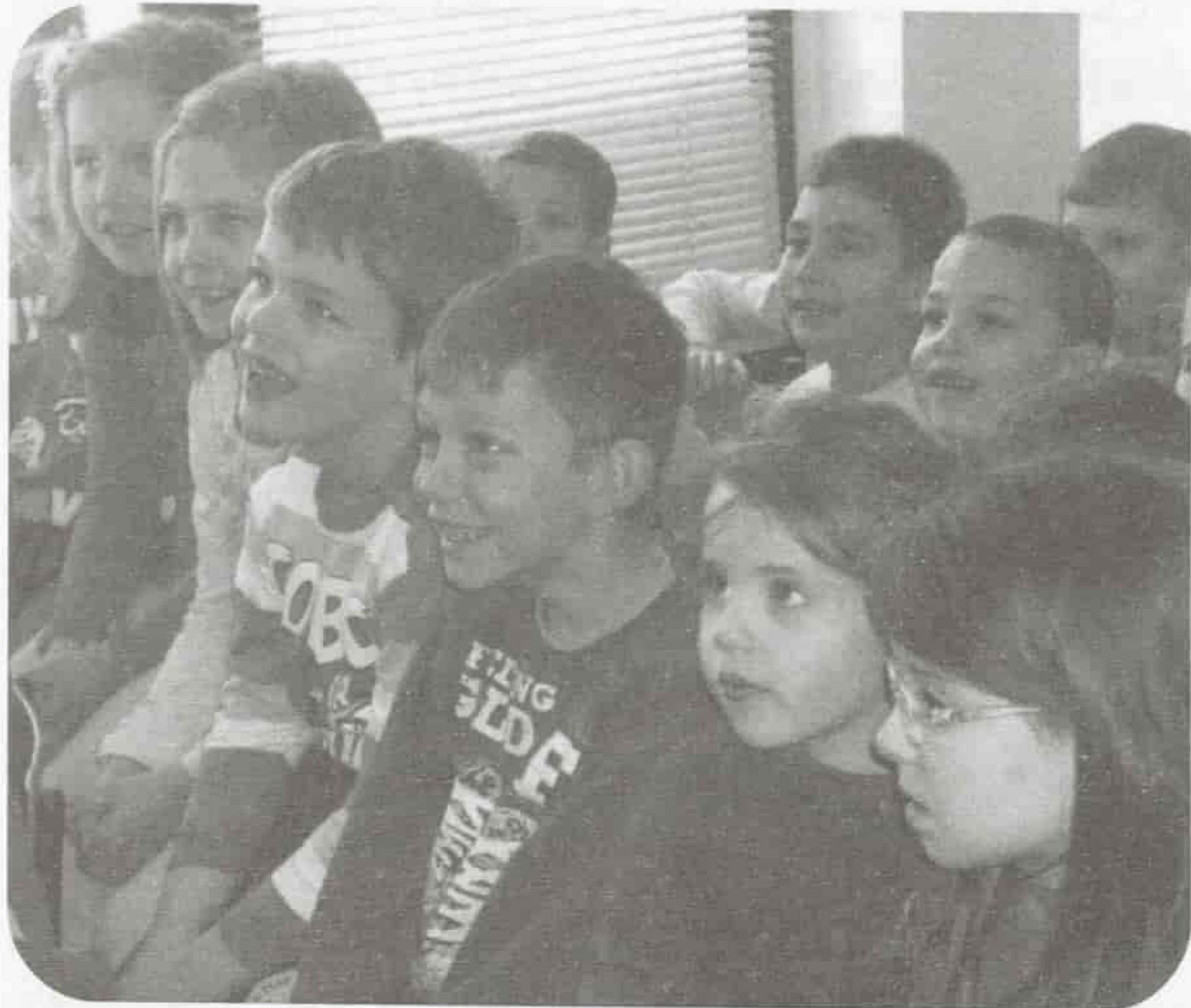

Фото: Архива аутора

Једном сам стигла у Лапово, а три пута се у њега вратила. Ниједном возом. Али сам, као и свака Лаповка у белом свету обележена реченицама: „Аааа, из Лапова си. Је л' то беше тамо куда пролазе сви возови?“

„Возови раздвајају људе“, певао је Бора Чорба. Не знам за друге људе, оне којима долина Велике Мораве није житница, и чији шљивици нису на Старом брду, али памтим да су возови у мој живот увек доносили срећу у лику драгих особа. Путнички је са Горње станице у наш дом довозио мог деду Драгомира, који се затим пешице враћао у Доброводицу, чилог корака, окрепљен загрљајима двеју унука. Сећам се да му је, након што би скинуо плаву шапку обрубљену црвеним концем, седа коса изгледала као грива, над високим усправним стасом који ће много касније појести канцер задојен никотином. Са брзог из Београда, пред крај двадесетог века, сишао је мој друг из студентског дома, стасити Црногорац, са

читавим Јадраном у очима, у глави помешавши Марковац и Мирковце. Много сам га због тога задиркивала, а он је рекао: „Даце, то су само самогласници, битно је да сам коначно стигао у то Лапово, о којем слушах четири године.“ На станици Лапово Варош једне топле јесење ноћи, у загрљај ми је ускочила млађа сестра која је, измисливши да мора да се врати кући због писања семинарског рада, побегла из школе у Јагодини, и грешком ушла у међународни воз Атина-Минхен са првим заустављањем у Малој Крсни. Кренула у три поподне, стигла у једанаест увече.

Нису моја сећања јединствена. О оваквим успоменама могу да вам причају и они са Цариградског друма, и они из Млаке, као и они што у Преврћу имају баште које се румене од меснатих паприка. Са носталгијом, сетом или усхићењем.

Јер железница је Лапово хранила, подизала и мапирала.

Предесетак година у лаповачкој библиотеци је гостовао велики књижевник Мошо Одаловић. Након јако успешног и веома посећеног књижевног сусрета са малишанима, изразио је жељу да се прошета центром наше варошице. И попут свих који у души носе чистоту детета, пожелео је да се попне у локомотиву која је на насловној станици овог броја нашег

Фото: Архива библиотеке

Фото: Данијела Вулићевић

листа. Остала сам на тротоару да бих га фотографисала. Очекивала сам да крене да казује своје стихове или да се осврдне на неке успомене из пребогатог живота, а он је одржао оду лаповачким рукомета- шима, задивљен њиховим успесима на терену у екипи која наравно носи име *Локомотива*, а затим је рекао, а мораћу да парафразирам, јер много је возова од тада прошло уз писак локомотиве: „Баш је добар осећај бити машиновођа, али по- дједнако је добро стајати у читаоници би- блиотеке у Лапову и гледати препаме- тна, задивљена лица дечака и девојчица, који ће, извесно, постати људи...”

Једном сам стигла у Лапово, из кра- гујевачког породилишта, као грудва меса која дамара, а три пута се вратила. Сасвим је јасно, никад уистину нисам ни одла- зила јер нико никада није отишао оданде где му је срце мапирано. Јер Лапово јесте „место кроз које сви возови пролазе“, али је истовремено прелепа варош која те обухвати, премрежи нитима јутарње

тишине, подневног жамора и вечерњег спокоја и усели се у тебе, па просто више не знаш боравиш ли у њој или она у теби...

Ови редови су моји почетни кораци на *Корзоу кроз векове*, са радошћу, по ши- нама. О свему се може критички, или историографски, а може се и песнички, може се душом. Ствар је мере и избора. Ствар је љубави према Лапову.

Свим железничарима Србије срећан ју- билеј. Петнаестог септембра 1884. годи- не пуштена је у рад прва српска пруга која је повезивала Београд и Ниш. Наравно, преко Лапова.

Одломак

*Нисам отишла на море
Оног лета када је отац отворио видео
клуб*

*И нос ми је чешће био у књизи
Него што је пратио траг феромона.
Валтера док брани Сарајево*

Бело одело

Влак у снијегу

*Напетост која прати Девојку у возу
Пса који их је волео*

*Пут око света за осамдесет дана
Индијану Џонса*

Трезвењаке на пијаној лађи

*Док преко скретница путују у међутим
Све каубоје који се туку на крову вагона*

Омиљеног ми Даниела

Док у улози агента 007

Опасно љуби у спаваћим колима

Тридесет седму плавушу

Награђени роман апсурда

Бранислава Јанковића

Чија се радња одвија на колосецима

Чак и филм мог живота

Сибирски берберин

Све мењам за кадар

Све дајем за одломак

*У којем ћу седети преко пута тебе
у купеу*

*И волети те у тишини и недодиру
Док пушиш и гледаш кроз прозор*

У мрак...

Емилија Костић

КУЛТУРНО ЛЕТО У ЛАПОВУ

КУЛТУРНА ДЕШАВАЊА

Ове године је Културно лето Центар за културу „Стефан Немања“ започео отварањем 10. ликовне колоније у Дачиним вајатима.

Фото: Архива Центра за културу

24. и 25. јул 2024. су били резервисани за уметнике који нам пристижу из целе Србије како би уз пријатно дружење и лепу атмосферу својим уметничким радовима допринели и обогатили културни садржај Лапова.

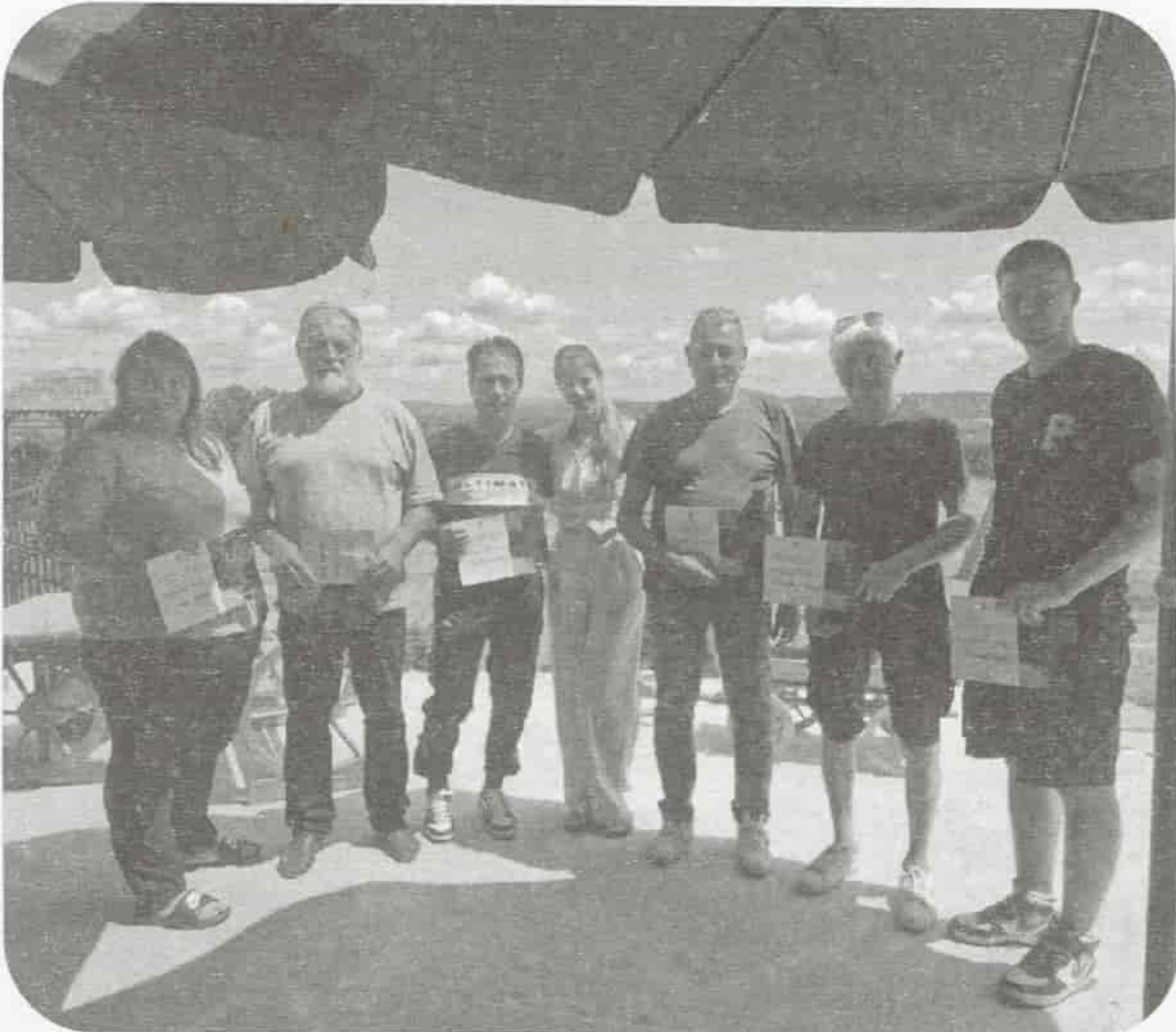

Фото: Архива Центра за културу

Премијера филма „Ленка“, редитеља Дејана Ивановића, угледала је светлост дана 3. августа 2024. на биоскопском платну Установе. Дупке пуна сала и граја људи пре премијере говорили су о успешности филма и пре самог почетка.

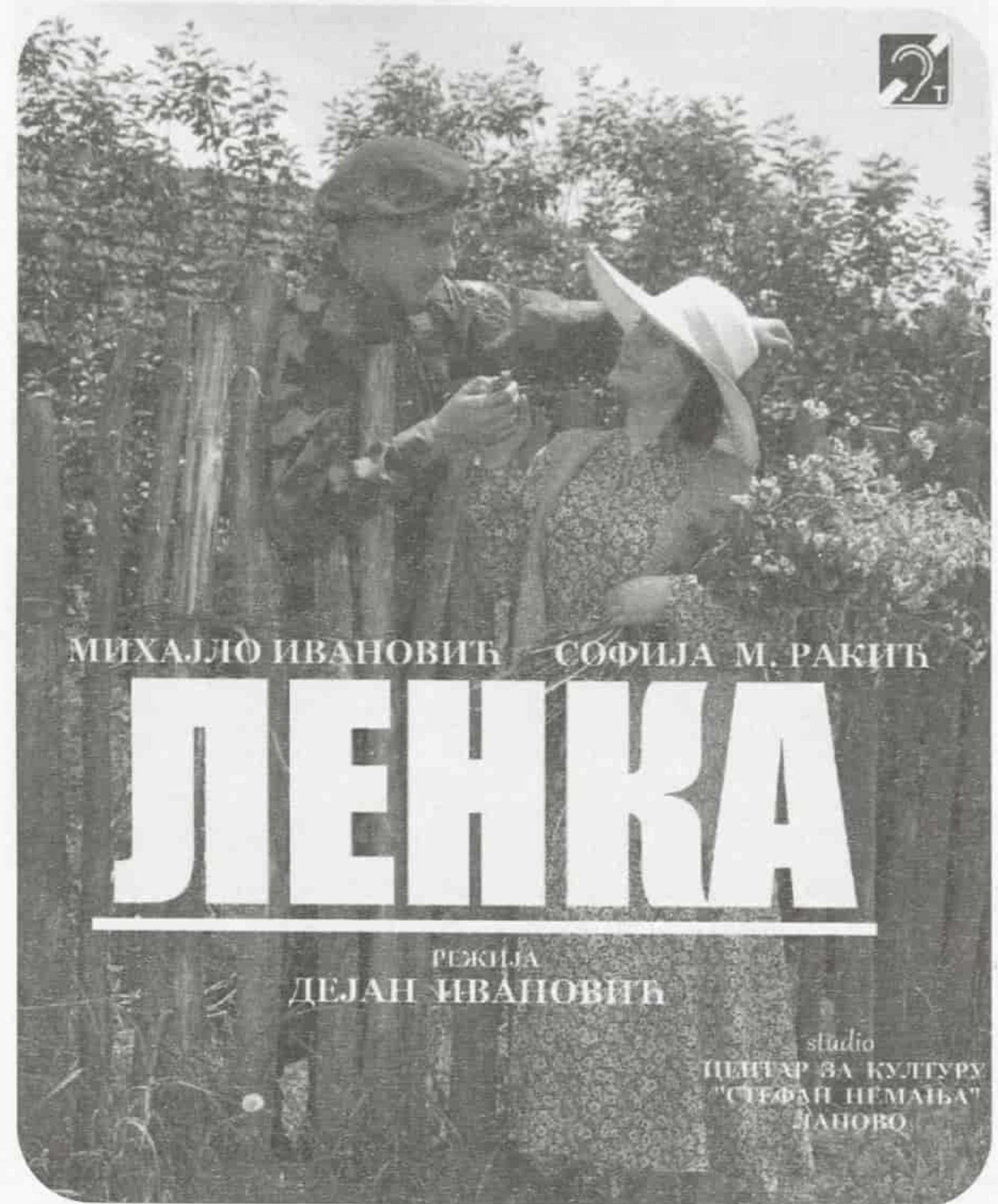

Фото: Архива Центра за културу

На пијачни дан у Лапову, 4. августа је био организован Витешки фестивал испред Центра за културу. Било је много заинтересоване деце за средњовековне обичаје, алате, посуђа и оруђа. Свибор је показао највишу могућу професионалност и љубав према средњем веку и нашим прецима. А пре свега поштовање према нашој богатој историји.

Фото: Архива Центра за културу

Фото: Архива Центра за културу

Неколико дана касније, 7. августа, на платоу испред књижаре „Уна“ култура се развијала у другом смеру, вече филмске музике и три дивне девојке, три сјајна извођача, представљају музику из филмова на један нови начин. Клавир, виолина и виолончело су довољни да музика из филма „Кум“ буде дочарана лаповачкој публици.

Фото: Архива Центра за културу

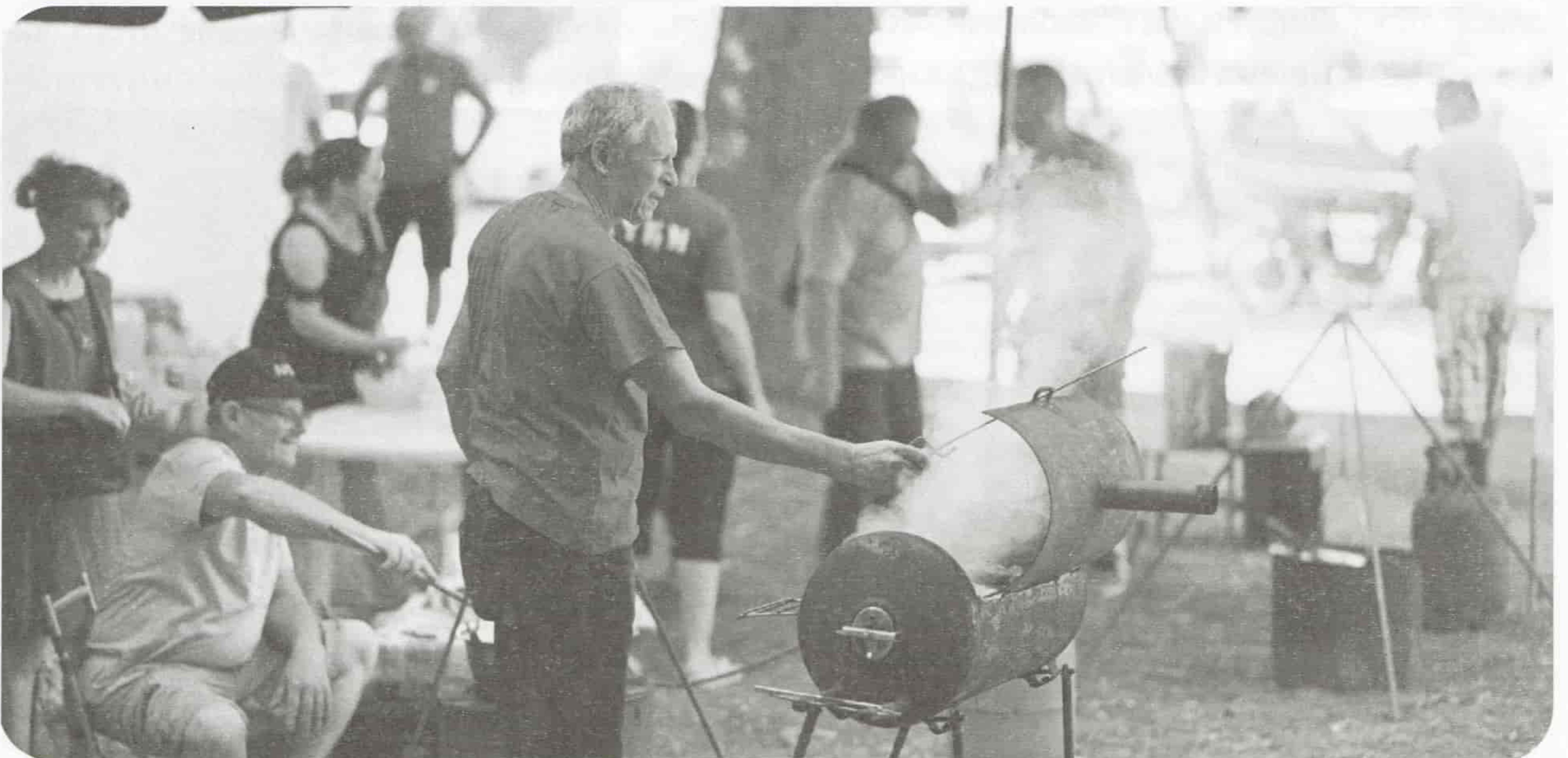

Фото: Архива Центра за културу

Свима добро познат 8. август, заветина Лаповаца, била је у духу концерта Кикија Лесендрића и Пилота, док је за малишане била организована покретна играоница на „Чича Дражином“ тргу, где су се деца у етапама смењивала, сва зајупурена од игре, среће и задовољства.

Фото: Архива Центра за културу

За љубитеље риболова, 10. августа 2024, била је организована манифестација „Лаповачки котлић“, такмичење у кувању рибље чорбе. 10 пријављених екипа кувало је два сата рибљу чорбу уз пријатан ветрић и уз пратњу музике Малић бенда. „Михољски сусрети села“ 11. августа 2024. пропраћени су будним оком камере Хумане ТВ, уз бројна удружења и велики број деце, манифестација је имала велику посећеност. Гледаоци су навијали и послуживали се разним ђаконијама које су удружења припремила.

Емилија Костић

ГРАД МУЗЕЈ ЖЕЛЕЗНИЦЕ ЛАПОВО 2024

КУЛТУРНА ДЕШАВАЊА

Железница има вишезначну симболику за Лапово и његове мештане.

Крај 19. века обележен је веома значајним догађајем за Лапово, изградњом пруге Београд – Ниш, која је проласком кроз Лапово, ово место учинила једним од најзначајнијих железничких чворова и геостратешких локалитета у земљи.

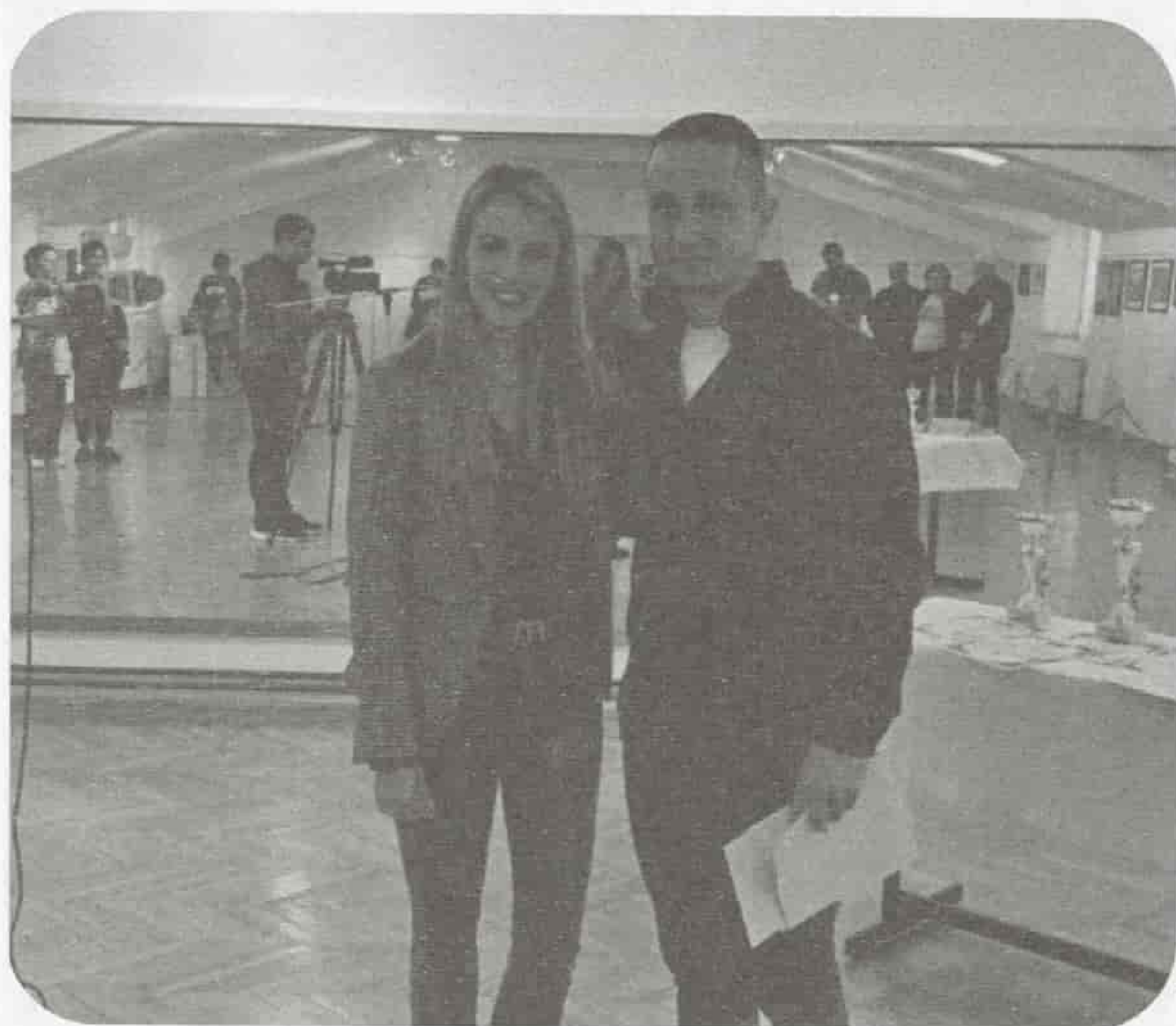

Фото: Архива Центра за културу

У част железнице која је једно од основних геостратешких и привредних обележја наше општине, али и место које везује више генерација великог броја породица у Лапову, па и околини, 2006. године устоличена је Међународна изло-

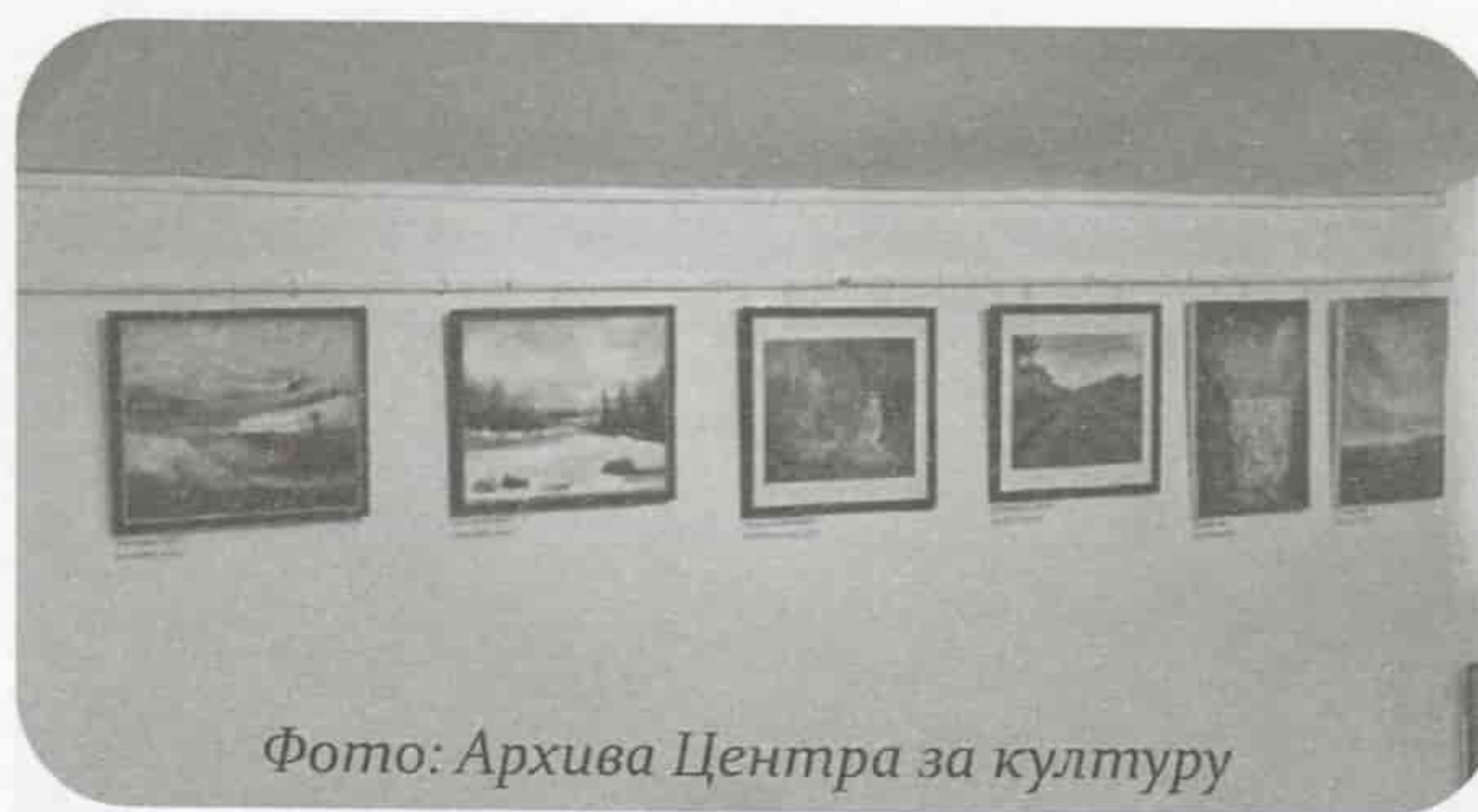

Фото: Архива Центра за културу

жба слика, скулптура и фотографија под називом „Град музеј железнице Лапово“. Томе је претходило проглашење Општине Лапово за „Град музеј железнице“, уз подршку државе.

Ове године на конкурс отворен поводом међународне изложбе, у категоријама сликарство и фотографија, пријавило се 18 кандидата, а селекцију Комисије за оцену радова прошло је 16 уметника са 45 радова. У свакој од наведених категорија, по оцени Комисије додељене су 3 награде.

На XVIII Међународној изложби „Град музеј железнице Лапово“ учествовали су уметници како из Општине Лапово, тако и уметници из целе Србије и ван граница наше земље.

За област Сликаство награђени су:

Прва награда: Владо Њаради за рад „Преламање“;

Друга награда: Наташа Станојевић за рад „Мећава“;

Трећа награда: Катарина Јовановић за рад „Портрет 2“;

За област Фотографије није било награђених.

Фото: Архива Центра за културу

Дејан Петровић

И ДОЂЕ ЈЕСЕН 2024.

Септембар, месец када КУД „Лапово“ улази у „мирније воде“, када се сумирају резултати рада за време летњих месеци који су најинтезивнији по активностима кудоваца, односно фолклораша. И опет, не можемо да будемо незадовољни. Али наравно, може да буде и боље, што је и девиза нашег КУД-а.

Досадашњи део сезоне секције КУД-а су обележиле низом активности, како на локалном нивоу, тако и на државним и међународним наступима.

Фото: Архива Друштва

Културно-уметничко друштво „Лапово“ се одазивало свим позивима и учествовало је на манифестацијама локалних институција, почевши од школских приредби разним поводима, до оних „надлокалног“ карактера, као што су прослава Дана Општине, отварање регионалних Спортских игара пензионера, манифестација „Дани Моравских шареница“ и „Михољски сусрети села“.

Но, како се КУД „Лапово“ (а врло често наступа под именом „Лапово-Марковца“, због поштовања према својим чла-

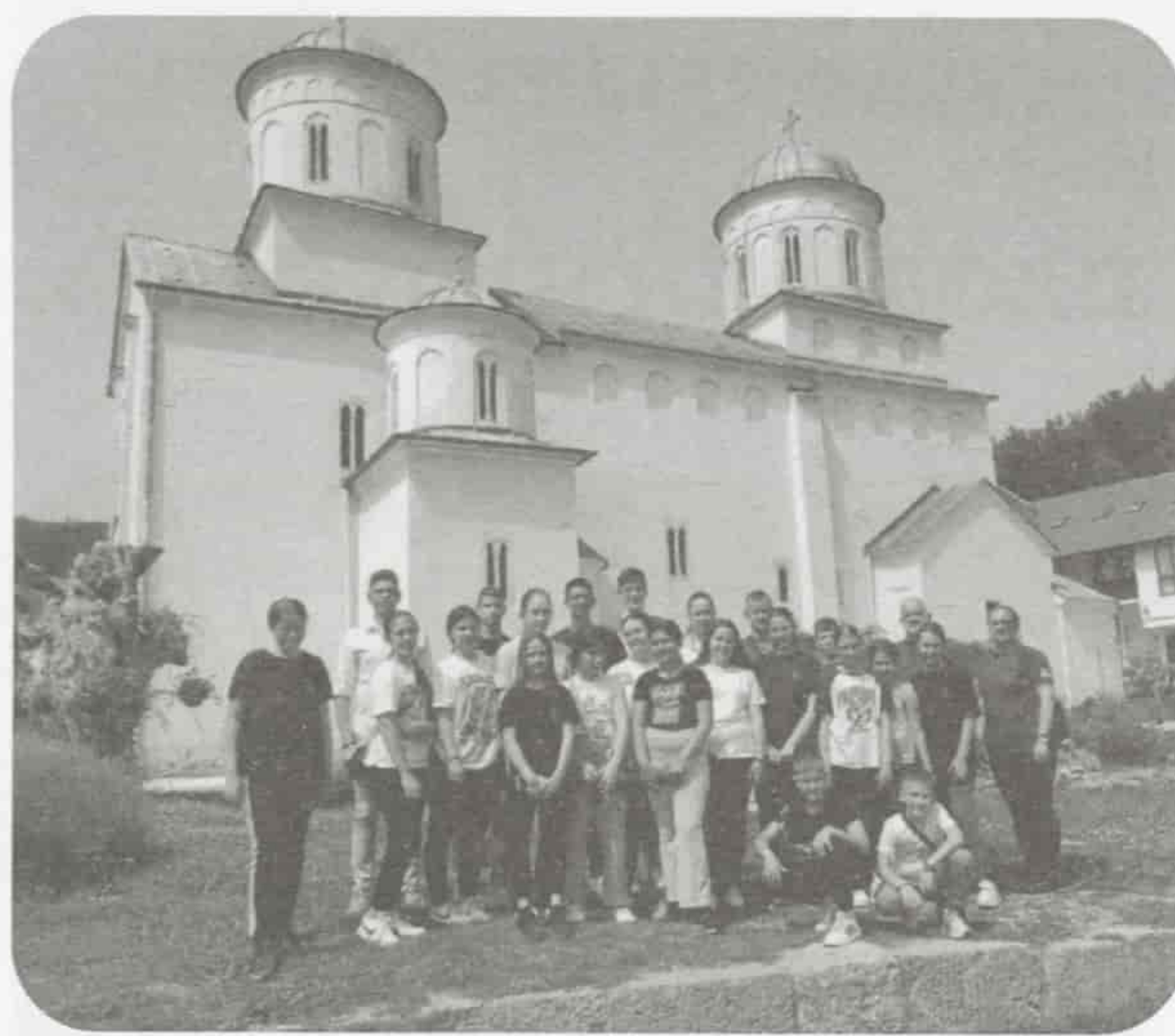

Фото: Архива Друштва

новима из Марковца), већ годинама показује и на манифестацијама државног и међународног карактера, навешћемо овогодишње учешће на Фестивалу „Златни опанак“ у Ваљеву (покровитељ Председник Републике Србије), тродневно гостовање на Међународном фестивалу у Пљевљима (Црна Гора), у марту месецу, али и четвородневни боравак на Међународном фестивалу фолклора у граду Охриду на Охридском језеру у Републици Македонији.

Наравно, лепоту свих ових гостовања допуњује и оно што се приликом тих путовања сазна, види и научи. Тако смо, путујући на фестивал у Пљевљима, у Манастиру Милешева видели чувену фреску Бели анђео, пастирски штап Светог Саве, обишли манастирску ризницу и имали прилику да видимо многе реликте велике важности за нашу националну и духовну историју.

Путовања имају и ону забавну страну: посетили смо Скопље, Златибор, Градац (код Ваљева)...

Но, јесен служи само за привремено сумирање резултата, јер се КУД „Лапово“ у свом тридесетогодишњем раду не зауставља. Очекује нас још доста рада, вежбања и наступа, верујемо на радост, углед и част нашег места.

Данијела Вулићевић

ПЛОДНОСНИ ЈУЛ 2024.

ЛОКАЛНА САМОУПРАВА

Фото: Архива Општине Лапово

Бобан Миличић, председник Општине Лапово, 10. јула 2024. је присуствовао састанку Савета Шумадијског управног округа који је одржан у Крагујевцу. Овом састанку је присуствовала Јелена Жарић Ковачевић, министарка државне управе и локалне самоуправе, која је истакла да је сарадња општина у региону јако важна за његов развој. Министарство за државну управу и локалну самоуправу је до сада уложило значајна средства путем пројеката који су реализовани у Шума-

дијском округу. Међу њима је веома битно било реновирање простора за рад Ватрогасне службе у Лапову.

Мирела Раденковић, председница Скупштине општине Лапово и Бобан Миличић, председник општине Лапово су заједно са представницима других општина Шумадијског округа имали част да са Адријаном Месаревић, министарком привреде и Милицом Ђурђевић Стаменковски, министарком за бригу о породици и демографију, обиђу Цркву Светог Ђорђа на Опленцу и Кућу Краља Петра I у Тополи. Приликом ове посете, имали су прилику да разговарају о решавању постојећих проблема у нашој локалној самоуправи, и о планираним развојним пројектима који ће поспешити развој Лапова.

Финансијска средства за куповину минибуса овог јула је од Министарства за бригу о селу добило 17 општина у Републици Србији, међу њима и Општина Лапово. Милан Кркобабић, министар за бригу о селу, приликом потписивања уговора са представницима локалних самоуправа истакао је значај ове врсте подршке за локалну заједницу.

Фото: Архива Општине Лапово

Милица Станковић ДОДЕЛА НАГРАДА НАЈУСПЕШНИЈИМ УЧЕНИЦИМА

Општина Лапово доделила је награде најуспешнијим ученицима завршних разреда Основне школе „Светозар Марковић“ Лапово и Средње школе Лапово 16. јуна 2024. године. Ђаци генерације награђени су лаптопом и књигом, а носиоци Вукове дипломе и одлични ученици књигом.

Додела награда уприличена је у сали Скупштине општине Лапово, а председник Општине Лапово Бобан Миличић, том приликом је ђацима честитао, разговарао са њима о постигнутим успесима, даљим плановима и будућности.

Општина Лапово је поносна на младе таленте које је изнедрила и који ће своју Општину представљати на најбољи начин.

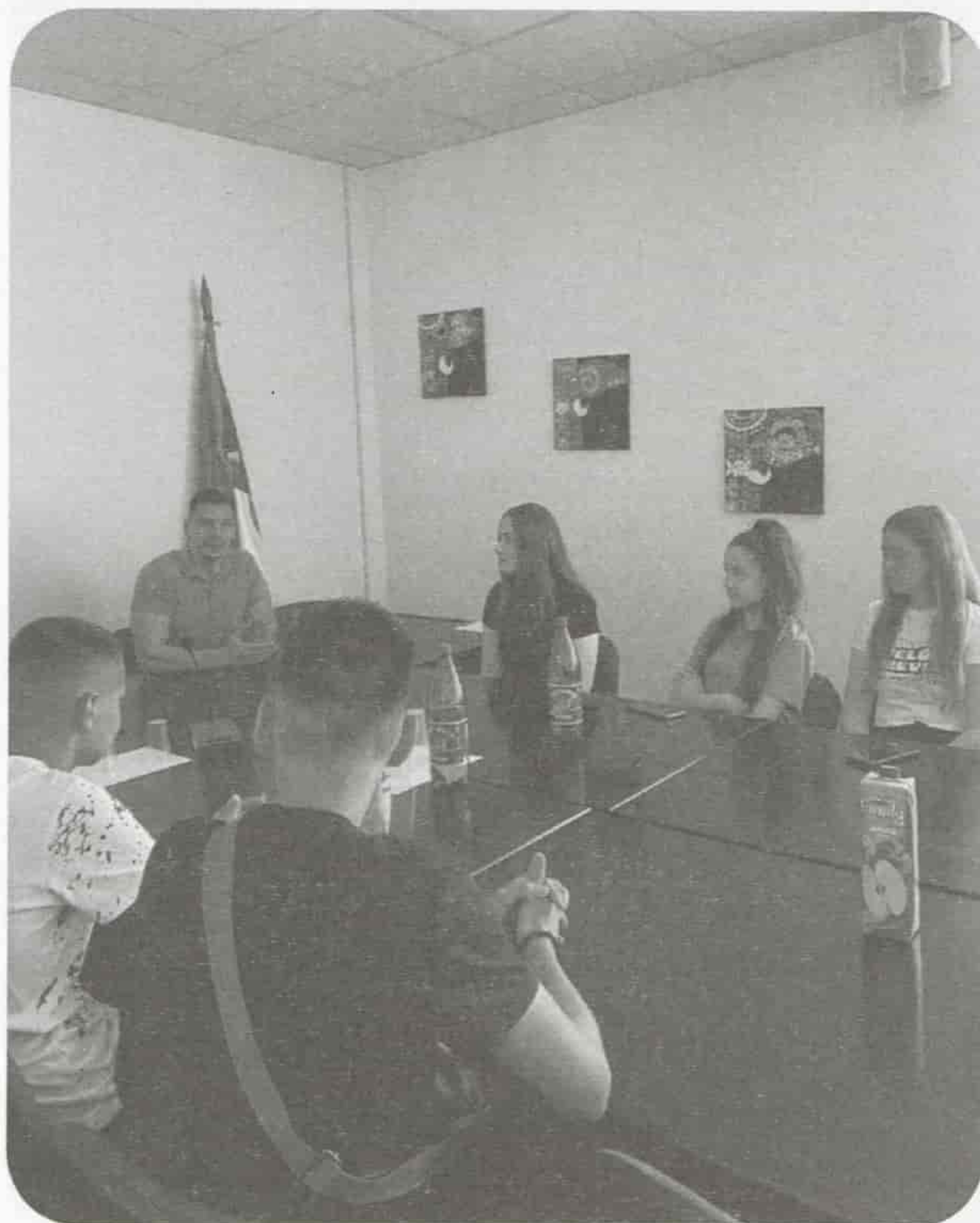

Фото: Архива Општине Лапово

МИХОЉСКИ СУСРЕТИ СЕЛА У ЛАПОВУ

Општина Лапово је и ове године, трећи пут по реду, на основу додељених бесповратних средстава Министарства за бригу о селу Републике Србије, организовала манифестацију „Михољски сусрети села“. Ова манифестација за циљ има неговање обичаја, традиције и културног наслеђа села кроз старе спортске игре, традиционалне народне игре и музику, излагање ручних радова и домаћих производа.

Фото: Архива Општине Лапово

Михољски сусрети села су у Лапову и ове године организовани у оквиру Културног лета као дводневна манифестација. Првог дана Михољских сусрета села, 10. августа 2024. године, организовано је у Лапову већ традиционално такмичење у припреми рибље чорбе под називом „Лаповачки котлић“. Такмичење се одвијало на простору иза Центра за културу „Стефан Немања“ Лапово и као и сваке године изазвало је велико интересовање како учесника тако и посетилаца. Након припреме чорбе, уследила је дегустација и оцењивање чорбе од стране жирија, као и додела награда. Да догађај протекне у добром расположењу, постарао се Малић бенд. Другог дана манифестације, 11.

августа, на стадиону ЖФК „Локомотива“ у Лапову били су постављени изложбени штандови удружења и појединаца са домаћим производима и ручним радовима, одвијала су се такмичења у спорту, а био је уприличен и културни програм у ком су учешће узели КУД „Лапово-Марковац“ и певачко друштво „Одигитрија“. Велико интересовање посетилаца свих узраста изазвала су такмичења у старим спортским играма попут кружења кукуруза, преношења јаја кашиком, преношења воде, бацања камена с рамена, надвлачења конопцем, затим такмичења у малом фудбалу, кошарци, стоном тенису, пикаду. Учесће у такмичарском делу узела је и Школица спорта Лапово, чији су се полазници опробали у различитим дисциплинама на штафетном полигону.

Изложбене штандове богате домаћим производима и ручним радовима истакла су удружења: Коло српских сестара Лапово, „Моравске шаренице“, Удружење воћара и виноградара „Црвени брег Лапово“, као и креативни појединци. Након што је такмичарски део окончан, победницима спортских дисциплина додељене су награде. Такође, додељене су и награде излагачима за три најлепше уређена штанда.

Општина Лапово ће, имајући у виду велику заинтересованост како мештана, тако и посетилаца за ову манифестацију као и њен значај за очување и негу традиционалних вредности, културног наслеђа и идентитета српског народа, наставити своју сарадњу са Министарством за бригу о селу.

Фото: Архива Општине Лапово

Данијела Вулићевић

У ДУХУ УСВОЈЕНЕ СТРАТЕГИЈЕ ЗА МЛАДЕ

У Београду је 17. септембра 2024. године одржана Конститутивна седница Одбора за образовање, културу, омладину и спорт Сталне конференције градова и општина. Седницом је председавао Ђорђе Никитовић, председник општине Пожега. За заменика председника овог Одбора изабрана је општина Ђуприја, након усвајања дневног реда и Пословника о раду. Седници је присуствовао Бобан Миличић, председник Општине Лапово.

У оквиру представљања планова државних институција у области омладинске политике и спорта, члановима Одбора се обратила Ивана Антонијевић, помоћница у Министарству туризма и омладине. Говорила је о омладинској политици на локалном нивоу, у области законских прописа и стратегије развоја.

„Претходне године усвојена је Стратегија за младе за период од 2023. до 2030. године, која предвиђа пет циљева – да омладински рад буде препознат као занимање, да свака јединица локалне самоуправе има усвојен локални акциони план за младе и у складу са тим креиран простор за младе, да има функционалну Канцеларију за младе, а да се затим ради на унапређивању вештина

Фото: Архива СКГО

младих у процесу запошљавања“, истакла је Ивана Антонијевић.

Говорећи о подршци Министарства у оснивању локалних омладинских центара и клубова, најавила је конкурс намењен јединицама локалне самоуправе.

Присутнима се обратио и Марко Томашевић, заменик генералног секретара СКГО за заступање: „Последњих неколико година, у областима образовања, културе, омладине и спорта, успели смо да постигнемо добре резултате и покренемо важне процесе. У сарадњи са Министарством туризма и омладине припремали смо будућу измену Закона о младима, и у наредном периоду очекујемо да Канцеларије за младе функционишу у складу са својим надлежностима, као иницијатори промена, а верујем да ће овај Одбор имати још предлога и идеја за даљи рад“.

Планиране измене законодавног и стратешког оквира у области спорта на локалном нивоу представио је др Драган Атанасов, специјални саветник министра у Министарству спорта.

Фокусирајући се на нови Правилник о финансирању спорта, о будућој организацији спорта и финансирању спорта у локалним самоуправама говорио је проф. др Ненад Ђурђевић, представник Спортског савеза Србије.

Секретарка овог Одбора Маја Кнежевић Ромчевић, шефица Одељења за просвету, културу, спорт и младе у Сталној конференцији градова и општина, представила је активности у области образовања, културе, омладине и спорта.

На крају седнице чланови су се сложили да се покрене иницијатива за измену коефицијента за финансирање спорта уз заједничку припрему пројекције трошкова.

Данијела Вулићевић

ДАН БИБЛИОТЕКЕ

ОБЕЛЕЖАВАЊЕ ЗНАЧАЈНИХ ДАТУМА

Општинска библиотека „Слово“ је као самостална установа основана 15. августа 1995. одлуком Скупштине општине. Трудим се да наша кућа у којој са поносом радимо, опремљена књижним фондом од 32000 примерака и завичајним фондом од 5500 библиотечких јединица, издавачком делатношћу са 25 наслова монографских публикација и 4. годиштем листа "Слово о Лапову", коју посећује 1060 чланова, буде дом свим љубитељима књиге, читања и културно-едукативних програма.

Традиционално, Дан обележавамо организујући књижевне програме за децу и одрасле. Тако је било и ове године. Програмима су присуствовали и представници оснивача, Општине Лапово и лаповачких установа и удружења.

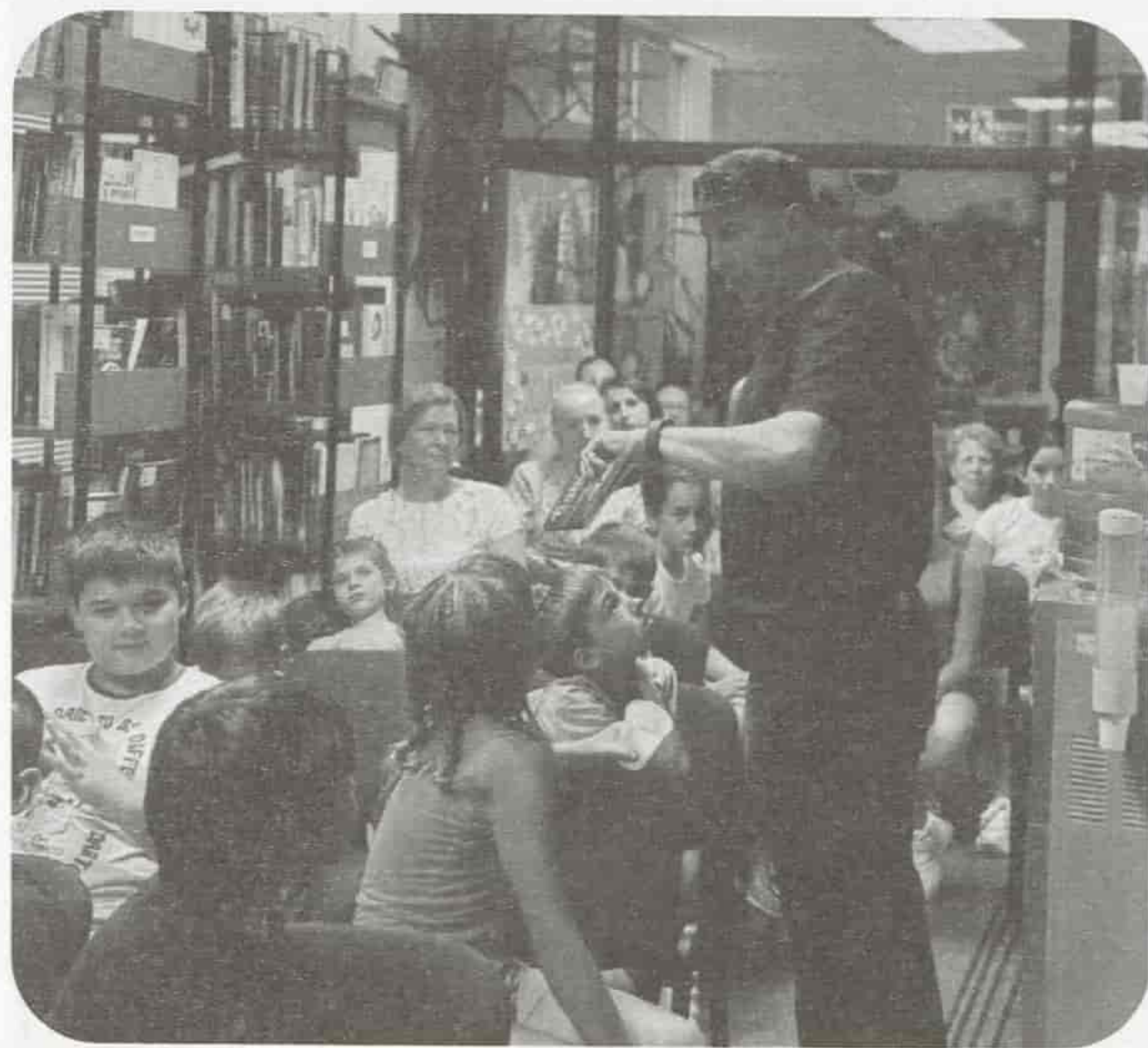

Фото: Архива библиотеке

Књижевни сусрет са Урошем Петровићем је одржан 15. августа у преподневним часовима у читаоници препуној деце и младих. У претходних десет година Урош Петровић је често био госту лаповачкој библиотеци, али интере-

совање припадника свих генерација за дружење са њим не јењава. Није чудо јер је у питању одличан књижевник за децу, добитник бројних награда за књижевност, аутор дела превођених на више страних језика, илустратор, врстан фотограф и творац неколико стоних друштвених игара. Аутор је бројних романа, загонетних прича, а његова последња објављена публикација је књига бајки. Уверен је да можемо одрастати и без бајки, али је питање у шта одрастамо. Последње загонетно питање није решено. Дечака или девојчицу који је одгонетну, чека награда у библиотеци – препознатљива Урошевалоптица.

Књижевни сусрет са Зораном Ћосићем и представљање његове збирке поезије „Иверје и окрајци“ уприличили смо 16. августа. Зоран Ћосић глумац је Народног позоришта у Београду. Написао је два позоришна комада за децу: „Уплагана Катарина“ и „Светионик на крају архипелага“, позоришни комад „Јаничар“, сценарио за филм и телевизијску серију „Страшила за птице“ и текст за монодраму „Акт“.

„Иверје и окрајци“ су његова прва збирка песама. Објавили су је 2022. године „Либерланд“ из Београда и Библиотека „Милован Глишић“ из Мионице у едицији „Пегазове јасле“.

Потписница ових редова је збирку доживела као књигу која је свепрожимујућа мелодија, и дрво, и живот, и сок, књигу која је читава – једна песма, поука о животу. Књига о човеку, инсану, а сваки човек другачије расте и цвета, сваки човек у различито доба сазрева, и изнедри плод.

Песме у збирци су распоређене у седам циклуса: *Дебло, Патрљ, Иверје, Теорија о срчаници, Окрајци, Вакела о дрвету и Пиљевина*. Стихови се не римују, али је у њима много животног ритма и мелодије.

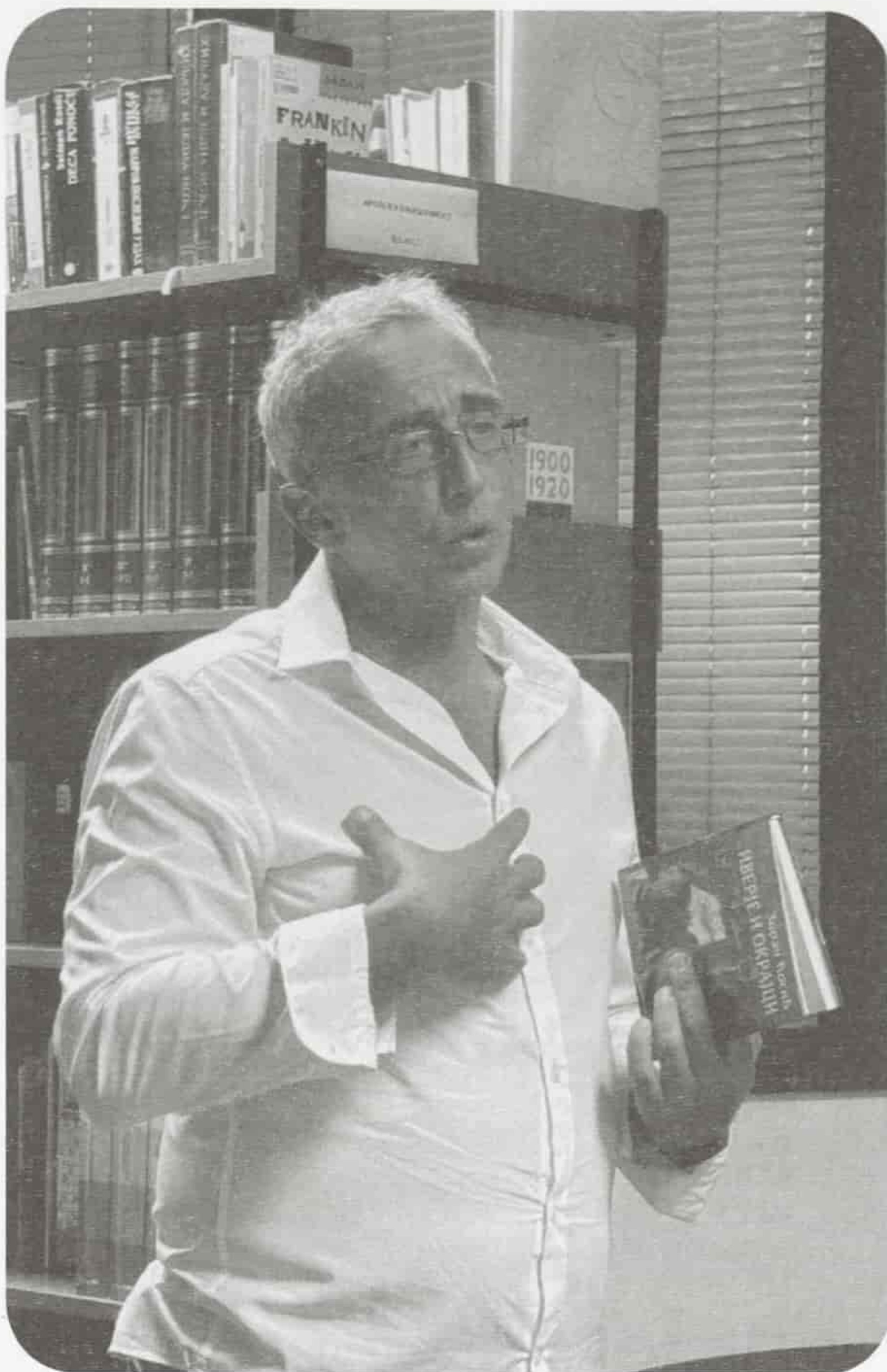

Фото: Архива библиотеке

Милица Станковић

3X3 БАСКЕТ ТУРНИР

СПОРТ Спортски савез Општине Лапово је седму годину за редом организовао 3X3 професионални баскет турнир, део 3X3 Рода државног првенства Србије 7. јула 2024. године на теренима Основне школе „Светозар Марковић“ у Лапову.

Наградни фонд чиниле су следеће награде: 1. место - 120.000 динара, 2. место - 20.000 динара и спортска опрема, 3. место - 10.000 динара и спортска опрема, као и Wilson 3X3 лопта за MVP играча.

И ове године турнир је изазвао велико интересовање публике и учесника, као и добру атмосферу и тиме оправдао своју дугогодишњу традицију у Лапову.

На почетку програма присутнима се својим стиховима представио и песник Драган Вукашиновић из Швајцарске.

О књизи „Иверје и окрајци“ су говорили издавач Карло Астрахан и дипломирани библиотекар Данијела Вулићевић. Стихове је веома надахнуто казивао аутор, тако да је публика стекла утисак да присуствује својеврсном извођењу монодраме. Из библиотеке су сви понели утиске о стиховима:

*Сваки човек своје дрво мора да има
И за њега чврстим локотом да буде
привезан...*

***

*Не почиње свет са тобом, роде мој,
Свак је и пре тебе нешто нанизиво,
Није твоје да низ квараш,
И да ђердан кидаш,
Него да тој ниски,
Кака год она буде,
И ти што год придодаш...*

DATUM	LOKACIJA	NAGRADE
7. JUL 2024.	OŠ "SVETOZAR MARKOVIĆ" LAPOVO	I MESTO: 120.000,00 RSD II MESTO: 20.000,00 RSD I SPORTSKA OPREMA III MESTO: 10.000,00 RSD I SPORTSKA OPREMA WILSON 3X3 LOPTA ZA MVP IGRACA

Фото: Архива Спортског савеза

Данијела Вулићевић

ТУРНИР У МАЛОМ ФУДБАЛУ

У организацији Спортског савеза Општине Лапово, СУМФ Лапово и ЖФК „Локомотива,“ под покровитељством Општине Лапово која је обезбедила комплетан наградни фонд, одржан је Турнир у малом фудбалу Лапово 2024. у периоду од 14. до 30. јула ове године.

Фото: Архива Спортског савеза

Турнир је одржан у категоријама: млађи петлићи, петлићи, пионери, сениори и ветерани.

Коначан пласман:

Млађи петлићи

1. Слога 1924 (Баточина)
2. Делије (Лапово)
3. Карађорђе (Рача)

Петлићи

1. Кобре (Лапово)
2. Дачини вајати (Лапово)
3. Лавови (Лапово)

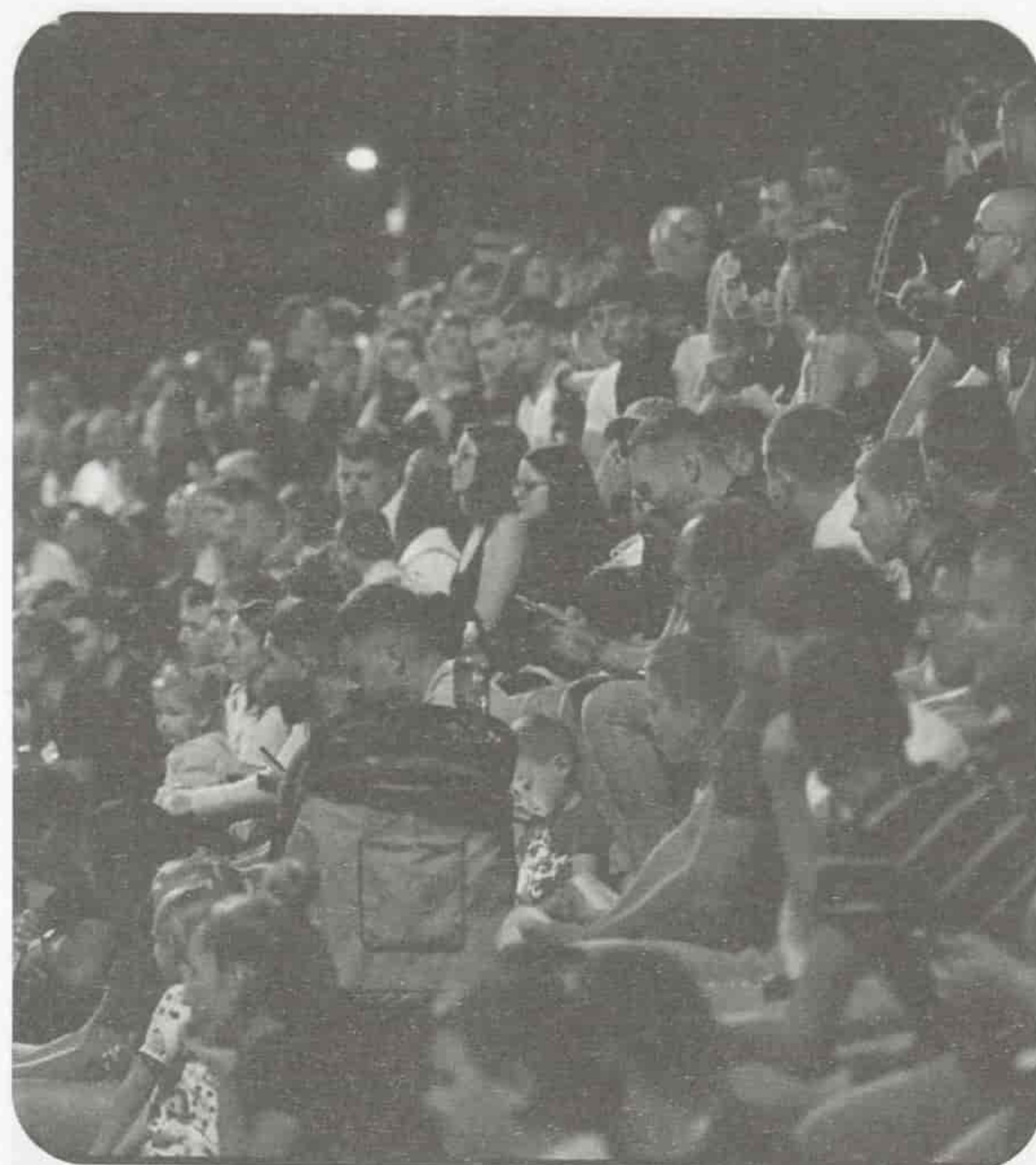

Фото: Архива Спортског савеза

Пионери

1. Локомотива (Лапово)
2. Пантери (Лапово)
3. Локоси (Лапово)

Сениори (прва награда: 300000 дин.)

1. Виктор Жинеса (Свилајнац)
2. КМФ Карађорђе, Рача – Фото - видео Миљковић, Лапово
3. Manić pet shop (Лапово)

У категорији ветерана победник турнира је екипа Општине Лапово.

Организатор је оправдао очекивања учесника и многобројне публике. Ова врста спортског такмичења у Лапову има дугогодишњу традицију.

Фото: Архива Спортског савеза

ОДЈЕК

Новим, неафирмисаним ауторима у Србији није лако. Сви очекују да постанемо познати, да освојимо публику и награде па да нас онда подрже и дају нам простор. Квака је у томе што нам тада то неће бити потребно. Са првенцем у руци куцала сам на многа врата, мали број се отвори, бар не после првог куцања. Прилика коју сам добила у Општинској библиотеци „Слово“ у Лапову за мене је од велике важности. Не само да сам добила шансу да представим свој роман „Невидљиво наслеђе“ већ сам и уживала у окружењу које високо цени књижевност. Директорка библиотеке Данијела Вулићевић, која је водила програм, на мене је оставила утисак идеалног читаоца, каквог замишљамо док пишемо. Синергија са публиком и њихова отвореност да уђу у мој свет као и да мене пуне у њихов, није уобичајена. Обичан тајац који памтимо на крају сваке књижевне вечери, разбијен је интересантним питањима публике на која је био пријатан изазов одговорити. Укратко, у библиотеци у Лапову имала сам осећај познатог, награђеног аутора са почетка текста. Очигледно да библиотека у Лапову негује културу писане речи, не само међу полицама и редовима књига, већ и међу публиком, запосленима и ауторима. Ја као аутор, могу само да приметим да оваква посвећеност, љубав према књизи и публици представљају драгоцен пример и дивно наслеђе генерацијама које ће наставити да прате траг писане речи. Ово искуство бих са задовољством поновила.

Маја Марковић

Слово о Лапову: лист за библиотекарство, књижевност, културу и завичајност,
година IV, број 16, септембар 2024.

ISSN 2738-1056

UDC 02+82

Излази 4 пута годишње;

Издавач: Општинска библиотека „Слово“, Његошева ба, Лапово;

За издавача: Данијела Вулићевић

Телефон: 034 6852198;

E-mail: biblioteka-slovo@hotmail.com

Уредник: Данијела Вулићевић;

Помоћник уредника: Стеван Стефановић; Редакција: Марко Станојевић, Јовица Николић,

Милица Станковић, Горан Живковић, Емилија Костић, Зоран Станојевић,

Дејан Петровић, Кристина Миладиновић, Надица Милетић и Зоран Солунац;

Коректура: Данијела Вулићевић и Сања Станисављевић;

Дизајн корице: Ивана Андрејевић

Фотографија на корици: Зоран Станојевић;

Техничка припрема: „Фото Томић“

Штампа: Колор Прес, Лапово;

Тираж: 200 примерака

СЕЉАКОВ САН

Он има душу пуну јагањаца
и небо има: за уздахе
И има земљу: љубав има
Има ливаде и песме луга

Кад сељак сања
у осмеху му стиди се дуга
на длановима жар мака цвета.

Кад сељак сања
под пазухом му звезда Даница
љуља колевку Сунцокрета

Драган Обрадовић

ОПШТИНСКА
БИБЛИОТЕКА
-СЛОВО-